คณะจิตวิทยา

การพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

นาย ชาญวิทย์ พิรุณสาร

นางสาว ภัททะรินทร์ เตชะสุริยะมณี

นางสาว สุทธิพร มรรคไพสิฐ

โครงงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา 3800420 โครงงานทางจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

CAREER DECISION DEVELOPMENT IN HIGH SCHOOL STUDENTS

Mr. Chanwit Piroonsarn

Miss Pattarin Techasuriyamanee

Miss Sutthiporn Makpaisit

This project submitted in partial fulfillment of 3800420 Senior project in psychology

Faculty of psychology Chulalongkorn university

Academic Year 2010

ชาญวิทย์ พิรุณสาร ภัททะรินทร์ เตชะสุริยะมณี และ สุทธิพร มรรคไพสิฐ : การพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (CAREER DECISION DEVELOPMENT IN HIGH SCHOOL STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต้พันธ์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 48 คน แบ่งเงื่อนไขการทดลองเป็น 3 เงื่อนไข ได้แก่ กลุ่มการทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มการทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ และกลุ่มควบคุม สมมติฐานงานวิจัย มีดังนี้ 1)กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัยไม่แตกต่างกัน 2)กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยมากกว่าคะแนนก่อนการวิจัย และ 3)กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยมากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 เงื่อนไขการทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัยไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยมากกว่าคะแนนก่อนการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($t(12)=5.899$, $p<.001$) และกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยมากกว่ากลุ่มทดลองอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001($F(2,45)=42.21$, $p<.001$) และมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F(2,45)=53.26$, $p<.001$)

คณะจิตวิทยา ปีการศึกษา 2553

FACULTY OF PSYCHOLOGY

ลายมือชื่อนิสิต.....

.....

สุทธิพร มรรคไพสิฐ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

CHANWIT PIROONSARN PATTARIN TECHASURIYAMANEE AND SUTTHIPORN MAKPAISIT: CAREER DECISION DEVELOPMENT IN HIGH SCHOOL STUDENTS. RESEARCH ADVISOR: NATTASUDA TAEPHANT, Ph.D.

The purpose of this project is to develop the Career Decision Profile for high school students and study the results of the career information and career group counseling which have an effect on high school students. The samplings were 48 high school students. The sampling was divided in 3 conditions consist of career group information, career group counseling and controlled group. The first hypothesis, the pre-test scores of the Career Decision Profile in both of experimental groups and controlled group don't differ significantly. The second hypothesis, the post-test scores of the Career Decision Profile in both of experimental groups are rather than the pre-test scores and the third hypothesis, the post-test scores of the Career Decision Profile in career group counseling are rather than the career group information and the controlled group. The result showed that the pre-test scores of the Career Decision Profile in all experimental groups don't differ significantly. The post-test scores of the Career Decision Profile in both of experimental groups are rather significantly than the pre-test scores at the level of .01 ($t(12)=5.899$, $p<.001$). The post-test scores of the Career Decision Profile in career group counseling are rather significantly than the career group information at the level of .001($F(2,45)=42.21$, $p<.001$) and the controlled group at the level of .001 ($F(2,45)=53.26$, $p<.001$)

คณะจิตวิทยา ปีการศึกษา 2553
FACULTY OF PSYCHOLOGY

ลายมือชื่อนิสิต Chanwit Piroonsarn
Pattarin Techasuriyamanee
Suttiporn Makpaisit
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การทำโครงงานการวิจัยทางจิตวิทยาเล่มนี้ จะไม่สามารถทำให้สำเร็จออกมาได้ด้วยดี ถ้าปราศจากความช่วยเหลือและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต้พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานการวิจัยทางจิตวิทยา ผู้เปี่ยมไปด้วยความเมตตา ความปรารถนาดี และให้ความกรุณาเป็นอย่างสูง ตั้งแต่การให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็น อีกทั้งได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้กลุ่มผู้วิจัยได้พบ เพื่อขอคำปรึกษาอย่างเต็มที่ ตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆและสนับสนุนในการทำโครงงานการวิจัยทางจิตวิทยาฉบับนี้ในทุกรูปแบบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนทำให้โครงงานการวิจัยทางจิตวิทยาเล่มนี้สมบูรณ์ รวมทั้งทำให้กลุ่มผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิชาการ อาทิ ทฤษฎีและเทคนิคที่เกี่ยวข้องในการปรึกษาจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่งในความกรุณาของท่านอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพและนับถือเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กลุ่มผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานในการนำเสนอโครงงานการวิจัยทางจิตวิทยา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูพงศ์ ปัญจมะวัต คณะกรรมการในการนำเสนอโครงงานการวิจัยทางจิตวิทยาที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ทำให้โครงงานการวิจัยทางจิตวิทยาเล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กลุ่มผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย ที่ให้ความร่วมมือและความอนุเคราะห์แก่กลุ่มผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

กลุ่มผู้วิจัยขอขอบคุณ น.ส.มัณฑณา วรนิมมานนท์ นิสิตปริญญาเอก คณะจิตวิทยา สาขาจิตวิทยาการปรึกษา และนิสิตปริญญาโท คณะจิตวิทยา สาขาจิตวิทยาการปรึกษา ได้แก่ น.ส.ภาณิดา บัวเพ็ชร์ น.ส.พิณมาส ชาญชัย และ น.ส.ชลภัทรา บุญประสิทธิ์ สำหรับความช่วยเหลือในการทำวางแผนและพัฒนาขั้นตอนการปรึกษาจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อโครงงานวิจัยภาษาไทย
บทคัดย่อโครงงานวิจัยภาษาอังกฤษ
กิตติกรรมประกาศ
สารบัญ
สารบัญตาราง
สารบัญภาคผนวก

บทที่

1 บทนำ....1
ความเป็นมาและความสำคัญ....1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง....6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย....23
ขอบเขตของการวิจัย....24
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย....24
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย....26
สมมติฐานในการวิจัย....26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย....27

2 วิธีดำเนินการวิจัย....28
กลุ่มตัวอย่าง....28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย....30
ขั้นตอนการวิจัย....37
การวิเคราะห์ข้อมูล....38

3 ผลการวิจัย....39
4 อภิปรายผลการวิจัย....49
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ....53

สารบัญ (ต่อ)

รายการอ้างอิง..... 60
ภาคผนวก..... 63
ภาคผนวก ก..... 64
ภาคผนวก ข..... 67
ภาคผนวก ค..... 71
ภาคผนวก ง..... 74

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1 แสดงขั้นพัฒนาการทางอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการของ Super.....7

2 วงจรพัฒนาการของงานผ่านช่วงต่างๆ ของชีวิตตามทฤษฎีของ Super (Super's ladder Model).....11

3 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....40

4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย.....42

5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA).....43

6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test).....44

7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test).....45

8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มควบคุม ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test).....45

9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA).....46

สารบัญตาราง (ต่อ)

10 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni ของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง.....47

11 ทิศทางของข้อกระทงในแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ.....64

12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำของข้อกระทง ความสัมพันธ์ของข้อกระทงกับคะแนนของข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด และน้ำหนักองค์ประกอบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ.....67

สารบัญภาคผนวก

ภาคผนวก		หน้า
ก	ทิศทางของข้อกระทงในแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ	64
ข	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำของข้อกระทง ความสัมพันธ์ของข้อกระทงกับคะแนนของข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด และน้ำหนักองค์ประกอบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ	67
ค	ตัวอย่างการสัมภาษณ์ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ	71
ง	กิจกรรมของการกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การวางแผนทางอาชีพถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความพึงพอใจในการทำงาน การวางแผนทางอาชีพที่เหมาะสมจะช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจถึงความคาดหวังและความต้องการของตน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการวางแผนและขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้ไปสู่จุดหมาย เกิดการพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการไปถึงจุดหมาย โดย Savickas (1990) (อ้างถึงใน Earl & Bright, 2007) กล่าวว่า บุคคลที่มีเจตคติต่ออาชีพที่ดีจะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลอื่น เนื่องจากบุคคลที่ตระหนักถึงกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ จะคิดเกี่ยวกับทางเลือกและหาทางพัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อให้ไปสู่จุดหมายได้ดีกว่า ในทางกลับกันหากบุคคลมีการวางแผนทางการอาชีพที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลให้ไม่เข้าใจถึงความคาดหวังและความต้องการของตนเอง ไม่สามารถวางแผนการประกอบอาชีพหรือแผนการศึกษาให้เข้ากับความต้องการของบุคคลนั้น เมื่อเข้าไปทำงานหรือศึกษาต่อก็จะก่อให้เกิดความอึดอัด เกิดความคับข้องใจ และเกิดความสงสัยในการตัดสินใจของตนเอง ส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลง หรือเมื่อได้อาชีพที่ไม่ถนัดก็จะส่งผลให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควร ไม่เกิดพัฒนาการทางอาชีพหรือมีอัตราการเติบโตทางอาชีพต่ำ แต่ถ้าบุคคลสามารถจัดการกับความเครียดของตนได้ ประสิทธิภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพจะสูงขึ้น (Fitzgerald & Crites, 1980; Kimes & Troth, 1974) นอกจากนี้ Dik, Sargent & Steger (2008) กล่าวว่า การตั้งเป้าหมายในชีวิตจะช่วยให้บุคคลมีจุดมุ่งหมายและสามารถวางแผนให้เป็นไปตามความคาดหวังนั้น แต่จะอาศัยระยะเวลานานกว่าจะไปสู่จุดนั้น ดังนั้นการตั้งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ และกระบวนการนี้จะอาศัยการวางแผนและจัดลำดับสิ่งที่ควรทำ และการลงมือปฏิบัติของบุคคล ซึ่งช่วยให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ

การวางแผนทางอาชีพนั้นไม่เพียงแต่จะส่งผลเฉพาะตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงบุคคลใกล้ชิดครอบครัว เพื่อน รวมไปถึงบริษัทและองค์การต่างๆ ที่บุคคลสังกัดด้วยเช่นกัน เพราะถ้าหากบุคคลมี

พฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานและการศึกษาที่ไม่เหมาะสม จะส่งผลให้เกิดความกังวลต่อบุคคลใกล้ชิด และอาจจะส่งผลให้การพัฒนาขององค์การเป็นไปได้ช้ากว่าที่ควร รวมไปถึงอาจจะเกิดความสูญเสียต่อองค์การที่บุคคลสังกัดอยู่ เช่น ปัญหาการลาออกของพนักงาน ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการทำงาน รวมไปถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อองค์การ การอู้งาน เป็นต้น Callanan & Greenhaus (1992) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสามารถ ทั้งผู้ที่มีการศึกษาหรือมีแรงจูงใจในการทำงานในระดับสูงสามารถเกิดอาการสับสนและไม่เข้าใจว่าตนเองต้องการอะไรจากอาชีพที่ตนเองทำอยู่ หรือไม่แน่ใจว่าตนเองมีเป้าหมายอย่างไร ส่งผลให้บุคคลเกิดความเครียดและมีความพึงพอใจในชีวิตลดลง

การที่บุคคลอยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ มาจากการไม่มีเป้าหมายทางอาชีพหรือไม่สามารถรับรู้ได้ว่าตนเองมีความคาดหวังในการประกอบอาชีพอย่างไร (Callanan & Greenhaus, 1990) ซึ่ง Gati, Krausz และ Osipow (1996) กล่าวถึงสาเหตุของการที่บุคคลไม่สามารถตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้เนื่องจากสาเหตุใหญ่ๆ ได้แก่ 1.ขาดความรู้ความเข้าใจในอาชีพต่างๆ 2.ขาดความเข้าใจในความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ Earl และ Bright (2007) กล่าวถึงความเข้าใจในการประกอบอาชีพและความพึงพอใจที่ได้เลือกอาชีพด้วยตัวเองนั้นมีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพและสามารถทำนายการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อบุคคลมีการวางแผนทางอาชีพที่เหมาะสมต่อตนเอง นอกจากจะทำให้ตนเองเข้าใจถึงความคาดหวังของตนเองและวางแผนที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ ทักษะและความสามารถที่เหมาะสมต่องาน การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถนี้ถือได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของสถานศึกษาต่างๆ ที่ต้องการให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความสามารถ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังที่ Gianakos (1999) พบว่าผู้วิจัยด้านการวางแผนการศึกษาจำนวนมากได้เจอกับนักเรียนที่เผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพหรือสายการเรียนสูงถึง 50% ของนักเรียนทั้งหมด ดังนั้นการวางแผนทางอาชีพจึงถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ โดยจะเห็นได้ว่าทุกโรงเรียนในปัจจุบันมีฝ่ายแนะแนวการศึกษา เพื่อช่วยนักเรียนให้เกิดการวางแผนที่เหมาะสม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจที่การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่จะเผชิญกับปัญหาทางด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพมากที่สุดช่วงหนึ่ง (แก้ว กานต์ ภูมิศรีแก้ว, 2536 อ้างถึงในผลการวิจัยของ สวัสดิ์ เรืองฉาย, 2519 และประสาท อิศรปรีดา, 2523)

เพราะเป็นช่วงที่จะต้องตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีแนวทางและสาขาที่สามารถเลือกศึกษาต่อจำนวนมาก ถ้าหากมีการวางแผนทางอาชีพที่ไม่เหมาะสมต่อตนเอง หรือขาดความเข้าใจในตนเองด้านการประกอบอาชีพ จะส่งผลให้ไม่สามารถวางแผน หรือพัฒนาความสามารถของตนเอง ให้สอดคล้องกับความคาดหวังได้ และเมื่อสอบเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตน ก็จะทำให้เกิดความอึดอัดและไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ Erikson (1968) ได้นำเสนอว่าในช่วงวัยรุ่นจะมีพัฒนาการที่สำคัญ คือ การพัฒนาเอกลักษณ์ของบุคคล (Identity Development) ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการในระยะยาวของมนุษย์ โดยในช่วงวัยรุ่นบุคคลจะพัฒนาความรู้ ความคิดและประสบการณ์ต่างๆ เกิดการประมวลการรับรู้ของตนเอง เปรียบเทียบมุมมองและความคาดหวังของสังคมต่อบุคคล จนเกิดเป็นพัฒนาการของบุคคล

แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว (2536) ได้อ้างถึงผลการวิจัยของ สวัสดิ์ เรืองฉาย (2519) และประสาท อิศรปรีดา (2523) พบว่าปัญหาการเลือกอาชีพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา คือ นักเรียนยังไม่ทราบว่าตนเอง มีความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมไปถึงบุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพใด ขาดความเตรียมพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยไม่มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆและไม่ทราบว่าเป้าหมายในการประกอบอาชีพคืออะไร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อรวรรณ ประคองเวช (2521) (อ้างถึงใน แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว, 2536) ที่พบว่าปัญหาหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพคือ ข้อมูลทางอาชีพ การจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดแรงจูงใจและมีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลการประกอบอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้บุคคลเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการและเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมได้ อีกทั้งสภาวะที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้นเป็นเรื่องปกติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมักพบเหมือนกันในทุกๆ ประเทศ และอาจจะพบในระดับอุดมศึกษาด้วย (American College Test, 2000 อ้างถึงใน Kelly & Lee, 2002)

นอกจากนี้ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super (1979) (อ้างถึงใน แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว, 2536) ได้กล่าวถึงช่วงอายุ 15-24 ปี ซึ่งอยู่ระหว่าง Exploration Stage จะเป็นช่วงที่บุคคลเริ่มพิจารณาการเลือกประกอบอาชีพตามความสนใจ ค่านิยม รวมไปถึงความถนัดและความสามารถของตน และ Tentative Substage ที่มีความเข้มข้นมากที่สุดที่บุคคลเริ่มสำรวจความสนใจของตน ค้นหารายละเอียดในการประกอบอาชีพ เริ่มออกหาประสบการณ์แล้วนำมาประเมินตนเอง ซึ่งตรงกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน

ปลาย ถ้าหากในช่วงนี้บุคคลเกิดวุฒิภาวะทางอาชีพ (Career Maturity) มากเพียงใด ก็จะช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น หรือเรียกว่าเกิดความพร้อมทางอาชีพ (Career Readiness)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมองว่าหากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการวางแผนทางอาชีพที่เหมาะสมก็จะช่วยให้สามารถวางแนวทางในการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม มีการวางโครงการพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับอาชีพที่คาดหวัง มีความพึงพอใจในการเรียนและการทำงาน ตลอดจนสามารถนำความสามารถที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในงานวิจัยนี้จึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายความรู้ด้านอาชีพนั้นจะส่งผลต่อทักษะและความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ เช่น การประเมินตนเอง การตั้งเป้าหมายทางอาชีพ การวางแผนทางประกอบอาชีพและการแก้ไขปัญหา (Crites & Savickas, 1995; Pinkney & Bozik, 1994 อ้างถึงใน Creed, Patton & Prideaux, 2007)

ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเอื้อให้ผู้รับบริการเกิดการตั้งเป้าหมายที่ดีได้ โดยในการวิจัยต่างๆ พบว่าผู้ที่เข้ารับการปรึกษาทางอาชีพมีสุขภาวะทางจิต และมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าคนทั่วไป (e.g., Hall & Foster, 1977; Willer & Miller, 1976 อ้างถึงใน Dik, Sargent & Steger, 2008)

นอกจากนี้ในการเอื้อให้บุคคลเกิดความเข้าใจถึงความต้องการของตนเอง และเกิดการวางแผนทางอาชีพที่เหมาะสมนั้นมีอยู่ด้วยกันหลากหลายวิธี เช่น การใช้โปรแกรมการศึกษาทางอาชีพ การแนะแนวเชิงจิตวิทยาทางอาชีพเป็นรายบุคคล และหนึ่งในวิธีการช่วยให้เกิดการตัดสินใจทางอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพคือ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม (Group Career Counseling) เป็นกระบวนการที่เอื้อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในความคาดหวังของตนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่การสนับสนุนของสังคมมีส่วนสำคัญในการเปิดเผยตนเองกับผู้อื่นในช่วงวัยเดียวกัน บุคคลจะกล้าเปิดเผยตนเองและนำปัญหาต่างๆมาแลกเปลี่ยนกันมากกว่าวัยอื่นๆ ดังที่ วัชรี ทรัพย์มี (2522) กล่าวถึงการนำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่า รูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมาะกับวัยรุ่นเพราะเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ แสวงหาการยอมรับ และการสนับสนุนจาก

เพื่อนจะเปิดเผยตนเองกับเพื่อนในวัยเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ เมื่ออยู่ในกลุ่มวัยเดียวกันจะกล้าแสดงออก นำปัญหาต่างๆ มาอภิปราย และมักจะรับอิทธิพลความคิดจากกลุ่มวัยเดียวกันไปปฏิบัติ

นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มยังเปรียบเสมือนการจำลองภาพลักษณ์ของตนเองกับสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความพึงพอใจสู่ตัวบุคคล (Super, 1981 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528) ดังนั้นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มจึงเข้ามามีบทบาทในงานวิจัยนี้ด้วย

จากงานวิจัยของ นายเสกสรรค์ แก้วกัลยา (2545) ซึ่งทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มและการแนะแนวทางอาชีพแบบกลุ่มต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประโยชน์ของการการแนะแนวเป็นกลุ่มนั้น คือ มีการรู้การเข้าใจ มีการนำเสนอและการอภิปราย โดยผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้ดำเนินการการแนะแนวเป็นกลุ่ม มีการนำเสนอหัวข้อหรือเนื้อหาที่สำคัญ และมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ส่วนการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มนั้นจะเน้นการแก้ไข มีการประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยศูนย์กลางของกลุ่มจะอยู่ที่สมาชิก ภายในกลุ่มนั้นจะมีสถานการณ์ที่ถูกกำหนดขึ้นตามความจำเป็น และสมาชิกกลุ่มนั้นจะมีลักษณะของปัญหาคล้ายคลึงกัน (จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์)

จากความสำคัญของการวางแผนการประกอบอาชีพที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงจัดทำโครงงานทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาความเข้าใจตนเองในด้านการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและแผนการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง โดยพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้น ซึ่งใช้ในการวัดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆเกี่ยวกับอาชีพของกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการทดลองเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของกลุ่มที่ได้รับการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มที่ได้รับการปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่ม และกลุ่มที่ได้รับทั้งการให้ข้อมูลด้านอาชีพควบคู่กับการปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่ม โดยคาดหวังว่าคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลอง (Post-test) ของกลุ่มทดลองจะสูงขึ้นกว่าคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการทดลอง (Pre-test) และมากกว่ากลุ่มควบคุม รวมถึงการที่กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มจะมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลอง (Post-test) สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

ซึ่งประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ให้รู้ว่าการจัดกระทำกลุ่มรูปแบบใดมีประสิทธิภาพมากที่สุด และองค์ประกอบใดที่มีส่วนเอื้อต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สามารถแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 1.ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super 2.โปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ 3.การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการของ Super

1.ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super (1952, 1956, 1990, 1994) มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่าคนทุกคนมีความแตกต่างกันในเรื่องของ ความต้องการ (Needs) ความสามารถ (Abilities) ความสนใจ (Interests) คุณลักษณะ (Traits) บุคลิกภาพ (Personalities) รวมไปถึงความเชื่อ (Values) และความเป็นตน (Self-Concepts) ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของบุคคล

Super (1990) กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของมนุษย์ เป็นผลมาจากพัฒนาการในด้านต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ณ ช่วงปัจจุบัน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมของบุคคล หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผลจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สะสมมา ทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง (Self-Concept) ขึ้น ซึ่งการรับรู้ตนเองนี้จะทำให้มีการประเมินความสามารถและความสนใจในอาชีพของตนเอง ประเมินความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของแต่ละสาขาอาชีพ รวมไปถึงยังประเมินความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ตนเองและความต้องการของแต่ละอาชีพ โดยถ้าบุคคลมีการรับรู้ว่าตนเหมาะสมกับอาชีพใด ก็จะมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพนั้นๆ โดยการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพจะมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้นตามระดับวุฒิภาวะของบุคคล (เริ่มสูงขึ้นตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ แก้วกัลยา (2545) ที่พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นช่วงที่ต้องตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ หรือแนวทางการประกอบอาชีพ การที่บุคคลจะสามารถวางแผนชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการและความรู้ความสามารถของตนได้นั้น จะต้องมีวุฒิภาวะทางอาชีพ คือ รู้จัก

ตนเอง รู้จักตั้งเป้าหมาย การวางแผนอาชีพ และการแก้ปัญหาทางอาชีพ จึงจะทำให้มีการวางแผนชีวิตที่ดีเป็นระบบและส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต

นอกจากนี้ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super (1954) ยังให้ความสำคัญกับการรับรู้ตนเอง (Self-Concept) โดยเชื่อว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมรวมทั้งการเลือกอาชีพที่สื่อถึงลักษณะบุคลิกภาพและความคิดของตนออกมา เป็นพัฒนาการ 5 ขั้นตามลำดับ

1. Growth ความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นั่นคือการคำนึงถึงอนาคตมากขึ้น
2. Exploration
   2.1 Fantasy ช่วงที่บุคคลจะเลือกอาชีพแบบเพ้อฝัน ไม่ตรงตามความเป็นจริง
   2.2 Tentative เป็นช่วงที่บุคคลจะพิจารณาความสามารถที่ตนมี สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกฝนอาชีพ ซึ่งช่วงนี้จะใช้หลักการและเหตุผล
3. Establishment หลังจากที่บุคคลสำรวจอาชีพแล้ว บุคคลเริ่มจะมองหาประสบการณ์การทำงานอย่างแท้จริง ถือว่าเป็นช่วงการลองผิดลองถูก
4. Maintenance ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่พัฒนาอาชีพของตนให้เจริญก้าวหน้า ขั้นนี้มักเป็นผู้ที่มีอาชีพมั่นคงและมีประสบการณ์อาชีพมาระยะหนึ่ง โดยบุคคลจะรักษาสถานภาพทางอาชีพในส่วนที่ทำให้ตนเองพึงพอใจ
5. Disengagement ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่ช่วงก่อนเกษียณอายุ โดยบุคคลจะเน้นเรื่องการรักษาตำแหน่งที่มีอยู่มากกว่าการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

ตารางที่ 1 *แสดงขั้นพัฒนาการทางอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการของ Super*

ขั้นพัฒนาการ	ภาวะงานพัฒนาการ
ขั้นสำรวจอาชีพที่สนใจ (Exploration)	กลั่นกรองตัวเลือกอาชีพที่ต้องการ (crystallizing) ระบุตัวเลือกอาชีพที่เหมาะสมที่สุด (specifying) วางแผนและทดลองเข้าสู่การทำงาน (implementing)
ขั้นวางรากฐานอาชีพ(Establishment)	ลงหลักปักฐานกับอาชีพ (stabilizing) รู้สึกมั่นคงและสบายใจกับอาชีพ (consolidating) มุ่งก้าวหน้าในอาชีพ (career advancing)

ขั้นคงไว้ซึ่งงานและอาชีพ(maintenance)	มีอาชีพที่มั่นคง (holding) ค้นคว้าและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม (updating) คิดหาวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (innovating)
ขั้นละจากการทำงาน(disengagement)	เน้นความก้าวหน้าในอาชีพน้อยลง (decelerating) วางแผนการชีวิตหลังเกษียณ (retirement planning) ดำเนินชีวิตวัยเกษียณอายุ (retirement living)

ที่มา : Super (1954)

นอกจากนี้ Super (1952, 1956, 1990, 1994) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจในอาชีพว่าเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยระยะเวลา (Life-Span) โดยเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก (Childhood) ผ่านช่วงวัยรุ่น (Adolescent) จนกระทั่งเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (Adult) โดย Super ได้แบ่งช่วงพัฒนาการทางอาชีพตามอายุไว้ด้วยกัน 5 ช่วงอายุได้แก่

1. Growth Stage (ระหว่างแรกเกิด จนถึง 14 ปี) ช่วง Growth Stage นี้เป็นช่วงวัยที่คนกำลังค้นหาความสนใจในการประกอบอาชีพของตนผ่านจินตนาการ ละครทีวี นิยาย และในช่วงปลายของระยะนี้เป็นช่วงนี้เริ่มให้ความสนใจในความสามารถของตนเองมากขึ้น
2. Exploration Stage (15-24 ปี) ในช่วงนี้เป็นช่วงที่จะพิจารณาเลือกอาชีพจากค่านิยม ความสนใจ ความต้องการ โอกาสที่จะได้ทำงาน และเริ่มเป็นประเมินความถนัดและความสามารถของตน ว่าเรานั้นจะสามารถทำงานนั้นๆ ได้หรือไม่ เหมาะกับความต้องการหรือความสนใจของตนเองหรือไม่ และเริ่มทดลองประกอบอาชีพต่างๆ ตามการประเมินของตน
3. Extablishment Stage (25-44 ปี) เริ่มประกอบอาชีพถาวร ช่วงต้นของระยะนี้จะมีการเปลี่ยนงานบ่อย ถ้าหากอาชีพนั้นไม่เหมาะสม ไม่เหมาะกับตัวเรา ก็อาจจะมีการเปลี่ยนงานต่อไป
4. Maintaner Stage (45-60 ปี) บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ จะสร้างความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พัฒนาอาชีพไปจนกระทั่งเกษียณอายุจากการทำงาน
5. Decline Stage (ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ระยะที่มีประสิทธิภาพของการทำงานลดลง เนื่องมาจากปัจจัยทางร่างกาย

จากช่วงอายุต่างๆ ข้างต้นจะพบว่าแต่ละช่วงอายุจะมีพัฒนาการด้านความสนใจในอาชีพที่แตกต่างกัน โดยเริ่มตั้งแต่ Growth Stage (ระหว่างแรกเกิดจนถึง 14 ปี) ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่อยู่ในวัยเด็ก (Childhood) โดยพัฒนาการระหว่าง Growth Stage สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงได้แก่

- Prevocational Substage (3 ปีแรก) ช่วงนี้ยังไม่ทราบว่าเด็กเริ่มมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถพูดสื่อสารได้
- Fantacy Substage (4-10 ปี) ช่วงเพ้อฝันจินตนาการ ช่วงนี้ความสนใจของเด็กจะมาจากนิทาน นิยาย การ์ตูน และละครต่างๆ โดยเด็กจะจินตนาการว่าตนเองเป็นอย่างตัวละคร
- Interest Substage (11-12 ปี) เด็กจะเริ่มพิจารณาการเลือกอาชีพตามความสนใจมากขึ้น โดยในช่วงนี้จะเริ่มใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง
- Capacity Substage (13-14 ปี) ในช่วงนี้เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพตามความถนัด ความสามารถ ของตัวเด็ก

ต่อจากช่วง Growth Stage จะเข้าสู่ช่วง Exploration Stage ซึ่งในช่วง Exploration Stage นี้ บุคคลจะเริ่มลดจินตนาการในการประกอบอาชีพจากช่วง Growth Stage ลง และพิจารณาความสนใจในอาชีพที่ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น เริ่มพิจารณาความสามารถของตนเอง ประเมินความถนัดในด้านต่างๆ รวมไปถึงพิจารณาค่านิยมในอาชีพ ความสนใจในอาชีพ ความต้องการและโอกาสที่จะได้ทำงานต่างๆ ว่าเหมาะสมกับตนหรือไม่ ในช่วงท้ายของช่วงนี้บุคคลจะเริ่มทดลองประกอบอาชีพต่างๆ ตามที่ตนเองได้ประเมินไว้ และจะมีการเปลี่ยนงานบ้าง แต่ไม่สูงเท่าช่วง Extablishment Stage

- Tentative Substage (15-17 ปี) พิจารณาเลือกอาชีพจากค่านิยม ความสนใจ ความต้องการ โอกาสที่จะได้ทำงาน แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจอย่างแน่นอน เป็นเพียงการดูคร่าว ๆแต่ไม่ลงมือทำ
- Transition Substage (18-21 ปี) เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการอาชีพ เลือกอาชีพตามความเป็นจริงมากกว่าพิจารณาตนเอง ลักษณะอาชีพ โอกาสการทำงาน แต่ยังไม่ลงมือปฏิบัติงานจริง
- Trail Substage (22-24 ปี) ทดลองประกอบอาชีพ เป็นการประเมิน ความถนัด ความสามารถ ความเหมาะสมว่าเรานั้นจะสามารถทำงานได้หรือไม่ เหมาะกับความต้องการหรือความสนใจที่มีอยู่หรือไม่

เมื่อหมดช่วง Exploration Stage แล้วจะเป็นช่วงที่เข้าสู่วัยทำงาน หรือผู้ใหญ่ตอนต้น โดย Super ได้เรียกช่วงวัยนี้ว่า Establishment Stage (25-44 ปี) ในช่วงนี้จะเริ่มประกอบอาชีพถาวร มีความคงที่เกี่ยวกับความสนใจในอาชีพมาก แม้ว่าช่วงต้นของระยะนี้จะมีการเปลี่ยนงานบ่อย ถ้าหากอาชีพนั้นไม่เหมาะสมกับตัวเราก็อาจจะมีการเปลี่ยนงานต่อไป

เมื่อก้าวเข้าสู่ช่วง Maintainer Stage (45-60 ปี) บุคคลจะมีความต้องการในเรื่องของความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ในช่วงนี้จะมีอัตราการเปลี่ยนงานต่ำมาก หรือไม่มีเลย แต่จะเน้นการสร้างความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตเป็นการทำงานเพื่อเก็บทรัพยากรไว้ใช้เมื่อเกษียณอายุราชการ

และเมื่อบุคคลเกษียณอายุจากการทำงาน หรือช่วง Decline Stage (ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ในระยะนี้เป็นระยะที่มีประสิทธิภาพของการทำงานลดลง เนื่องมาจากปัจจัยทางร่างกาย ความสนใจในการประกอบอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล บางคนอาจจะยังมีความสนใจในการประกอบอาชีพและยังทำงานอยู่ บางคนจะออกจากงานอยู่บ้านเฉยๆ หรืออาจจะทำงานอดิเรกต่างๆ ซึ่งในช่วงนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะย่อย ได้แก่

- ระยะ Deceleration (61-70 ปี) ลดการทำงานลง เนื่องมาจากวัย อายุ
- ระยะ Retirement (71ปีขึ้นไป) หยุดทำงาน อยู่เฉย ๆแต่บางคนก็ทำบ้าง

โดย Super ได้ศึกษาและอธิบายลักษณะของช่วงอายุต่างๆ เกี่ยวกับความสนใจในการประกอบอาชีพซึ่งเปรียบเทียบวงจรพัฒนาการของงานผ่านช่วงต่างๆ ของชีวิต ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยถ้าบุคคลมีพัฒนาการในแต่ละช่วงอย่างเหมาะสม บุคคลจะสามารถพัฒนาความสนใจอาชีพของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการประเมินว่าแต่ละบุคคลมีพัฒนาการทางอาชีพอยู่ในระดับใดนั้น ย่อมต้องอาศัยเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน Super (1954) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินพัฒนาการทางอาชีพ ดังนี้

1. การระบุและการพัฒนาศักยภาพปัจเจกบุคคล และการพัฒนาของศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของสังคม จากจุดยืนในความสัมพันธ์ของการปรึกษา เป้าหมาย การประเมิน สามารถเป็นตัวช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเอง

2. เพื่อพัฒนาให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจในลักษณะของผู้รับการปรึกษา เป้าหมายสำหรับการประเมินอาชีพจะเน้น

2.1 Identifying ความเป็นไปได้ทางอาชีพ, ขั้นมีวุฒิภาวะ, ความพร้อม

2.2 Confirming ความสนใจในอาชีพ, ความสามารถ, คุณค่า

2.3 Broadening ขอบเขตของอาชีพ, ทางเลือก

2.4 Motivating การสำรวจอาชีพ, การวางแผน

2.5 Educating เพื่อพัฒนาการเข้าใจในตนเอง, เข้าในงานหรืออาชีพต่างๆ

การประเมินนั้นเป็นผลดีต่อผู้ให้การปรึกษาเช่นเดียวกับการทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจในตัวผู้รับการปรึกษาและเข้าใจความต้องการของผู้รับการปรึกษา การประเมินนั้นจะทำให้ผู้ให้การปรึกษามีทั้งความรวดเร็วและมีความแม่นยำเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 *วงจรพัฒนาการของงานผ่านช่วงต่างๆ ของชีวิตตามทฤษฎีของ Super (Super's ladder Model)*

	อายุ			
	วัยรุ่น	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง	วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย
	อายุ 14 – 25 ปี	อายุ 25 – 45 ปี	อายุ 45 – 65 ปี	อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป
ระยะการเสื่อมถอยในงานตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย	ให้เวลากับงานอดิเรกน้อยลง	มีการลดในเรื่องของการเล่นกีฬา	มุ่งเน้นสิ่งที่จำเป็น	เวลาในการทำงานลดน้อยลง
ระยะการดำรงเลี้ยชีพแต่ละช่วงวัย	การยืนยันในทางเลือกอาชีพ	การทำให้เกิดความมั่นคงตำแหน่งงาน	ยึดกับการแข่งขันกับตนเอง	เก็บสิ่งที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน
ระยะการตั้งตัวในงานแต่ละช่วงวัย	เริ่มลงมือทำงานในสภาพงานที่เลือก	ลงหลักในตำแหน่งงานที่เหมาะสม	พัฒนาทักษะใหม่ๆ	ทำในสิ่งที่ตนอยากจะทำ
ระยะการสำรวจในงานแต่ละช่วงวัย	เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการหาโอกาสในงานที่มากขึ้น	หาโอกาสในงานตามความต้องการ	การชี้เฉพาะเจาะจงในงานใหม่ที่ทำ	หาสถานที่ที่จะพักผ่อนเมื่อเกษียณอายุ

ระยะเติบโตในงานแต่ละช่วงวัย	การพัฒนาการรับรู้มโนทัศน์ตนเองตามความเป็นจริง	เรียนรู้ที่จะมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	การยอมรับในขีดจำกัดของตนเอง	การพัฒนาและให้คุณค่ากับบทบาทการไม่ได้ประกอบอาชีพ

ที่มา : Super (1976)

จากตารางที่ 2 ใน *ช่วงวัยรุ่น* (อายุ 14 – 25 ปี) เป็นวัยที่ให้เวลากับงานอดิเรกน้อยลง มีการยืนยันในทางเลือกอาชีพ และเริ่มลงมือทำงานในสภาพงานที่ตนเลือก อีกทั้งมีการเรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการหาโอกาสในงาน และมีการพัฒนาการรับรู้มโนทัศน์ตนเองตามความเป็นจริง ต่อมาในช่วง *วัยผู้ใหญ่ตอนต้น* (อายุ 25 – 45 ปี) มีการลดในเรื่องของการเล่นกีฬา เป็นวัยที่มีการทำให้เกิดความมั่นคงของตำแหน่งงานที่เหมาะสม และหาโอกาสในงานตามความต้องการ อีกทั้งมีการเรียนรู้ที่จะมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ในวัย *ผู้ใหญ่ตอนกลาง* (อายุ 45 – 65 ปี) จะมุ่งเน้นสิ่งที่จำเป็น มีการแข่งขันกับตนเอง พัฒนาทักษะใหม่ๆ และมีการชี้เฉพาะเจาะจงในงานใหม่ที่ทำ รวมทั้งการยอมรับในขีดจำกัดของตนเอง และช่วงวัยสุดท้าย คือ *วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย* (อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป) ช่วงวัยนี้จะมีเวลาในการทำงานลดน้อยลง จะมีการเก็บสิ่งที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน และทำในสิ่งที่ตนอยากจะทำ รวมทั้งการหาสถานที่ที่จะพักผ่อนเมื่อเกษียณอายุ ที่สำคัญ คือ มีการพัฒนาและให้คุณค่ากับบทบาทของการไม่ได้ประกอบอาชีพ

2.โปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

พัฒนาการของแนวคิดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision profile หรือ CDP) ที่ใช้วัดความเข้าใจตนเองในด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เริ่มต้นจากโมเดลสถานภาพการตัดสินใจเลือกอาชีพสามมิติของ Jones และ Chenery (1980) ที่มองว่าสถานภาพการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลประกอบไปด้วย มิติการตัดสินใจเลือกอาชีพ (decidedness) มิติความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ (comfort) และ มิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ (reasons) โดยบุคคลแต่ละคนสามารถมีสถานภาพการตัดสินใจเลือกอาชีพอยู่ที่จุดใดของภาพสามมิติก็ได้

ซึ่งแนวคิดที่สนับสนุนโมเดลดังกล่าว ได้แก่ แนวคิดของ Kelly และ Lee (2002) ที่แบ่งการตัดสินใจเลือกอาชีพตามช่วงเวลาในกระบวนการตัดสินใจ พบว่าปัญหาการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นเกิดขึ้นได้ 3 ช่วงเวลา ซึ่งบุคคลจึงอาจประสบปัญหาทั้งสามช่วงนี้ไปพร้อมๆกัน ไม่อาจแยกแยะได้ว่าช่วงเวลาใดเกิดขึ้นก่อนหลัง ดังนี้

1. ช่วงก่อนการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นช่วงของการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและอาชีพ ผู้ที่ขาดความพร้อมในการรวบรวมข้อมูลจะประสบปัญหาการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2. ช่วงระหว่างดำเนินการตัดสินใจเป็นช่วงที่บุคคลต้องนำข้อมูลที่มีอยู่มาประมวลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ หากบุคคลขาดข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจหรือมีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพได้

3. ช่วงภายหลังการตัดสินใจ เป็นช่วงที่บุคคลตัดสินใจได้แล้ว และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามเส้นทางอาชีพที่มุ่งหวังโดยบุคคลอาจพบกับอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้บุคคลทำตามแผนการที่วางไว้ เช่น การมีความคิดเห็นขัดแย้งกับบุคคลสำคัญ เช่น บิดามารดา เป็นต้น

นอกจากนี้จากการศึกษาของ Lucas และ Epperson (1990) ที่ได้ทำการศึกษากับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่าสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้ออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจหรือเป็นผู้ที่มีปัญหาการตัดสินใจมาเป็นเวลานาน โดยมีปัญหาการตัดสินใจเรื้อรัง มีความวิตกกังวลสูง ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพหรือเรื่องความสัมพันธ์ มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพิ่มเติม รับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับอาชีพ และมีเอกลักษณ์ทางอาชีพต่ำ

2. ผู้ที่มีความวิตกกังวลจากการที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้ บุคคลกลุ่มนี้มักมีความวิตกกังวลในประเด็นนี้อยู่บ้าง มีการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ ให้ความสำคัญกับอาชีพ ความสัมพันธ์และการพักผ่อน มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน รับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับอาชีพและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพียงเล็กน้อย

3. กลุ่มผู้ที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ บุคคลกลุ่มนี้ไม่วิตกกังวล มีการรับรู้ในตนเองสูง ให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์และอาชีพ มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายในตน โดยต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพิ่มเติม

4. กลุ่มผู้ที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้ เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในการตัดสินใจของตน บุคคลกลุ่มนี้นั้นมีความวิตกกังวลบ้าง มีการรับรู้ในตนเองต่ำ ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพมากกว่าความสัมพันธ์และกิจกรรมการพักผ่อน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดอำนาจควบคุมภายในตน

5. กลุ่มผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องอาชีพ คนกลุ่มนี้มักไม่มีความวิตกกังวล มีการรับรู้คุณค่าในตนเองสูง ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพและความสัมพันธ์ สนใจกิจกรรมการพักผ่อนมากกว่า แนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน ไม่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ โดยสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ทางอาชีพได้ดี

ทั้งนี้ในปี 1980 Jones และ Chenery จึงพัฒนาแบบวัดการตัดสินใจด้านอาชีพ หรือ Vocational decision scale (VDS) ขึ้นเพื่อใช้วัดสถานภาพดังกล่าว โดยรายละเอียดของแต่ละมิติเป็นดังนี้

มิติการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Decidedness Dimension) (1 ข้อกระทง) มีแนวคิดพื้นฐานคือเพื่อให้บุคคลก้าวจากขั้นค้นหาตนเอง (Exploration Stage) ไปสู่การกลั่นกรองทางความคิด (Crystallization Stage)หรือการเลือกอาชีพ มิติความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Comfort Dimension) (1 ข้อกระทง) จะมีความสัมพันธ์กับมิติการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ บุคคลที่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้จะมีความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพมากกว่าบุคคลที่ไม่สามารถตัอสินใจเลือกอาชีพได้ และมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Reasons Dimension) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการบันทึกเหตุการณ์สำคัญ โดยการรวบรวมข้อมูลจากนักจิตวิทยากรปรึกษาเกี่ยวกับเหตุผลของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย นำมาพัฒนาเป็น 36 ข้อกระทงในมิตินี้ หลังจากทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) พบ 3 ปัจจัยหลักที่ขัดขวางการสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้แก่ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง (Self-Uncertainty) ความขัดแย้งกับบุคคลสำคัญและต้องการข้อมูล (Transitional Self) และ ความกำกวมของความสนใจและความสามารถเกี่ยวกับงาน (Choice/Work Salience) และตัดข้อกระทงที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพออก 13 ข้อกระทง เหลือ 23 ข้อกระทง

ต่อมามีงานวิจัยที่สนับสนุนค่าความตรงและความเที่ยงของแบบวัดการตัดสินใจด้านอาชีพนี้ (Larson & Heppner, 1985; O'Hare & Beutell, 1987; Phillips, 1983) และมีงานวิจัยโดย O'Hare และ Beutell (1987) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศในการจัดการกับการตัดสินใจทางอาชีพโดยใช้แบบวัดการตัดสินใจด้านอาชีพนี้ พบว่าพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการไม่สามารถตัดสินใจทางอาชีพ นั่นคือยิ่งมีการรับรู้ความสามารถของตนเองมากยิ่งสามารถตัดสินใจทางอาชีพได้มาก และพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการไม่สามารถตัดสินใจในทั้งหญิงและชาย

ในปี ค.ศ. 1989 Lawrence K. Jones ได้นำ The Vocational Decision Scale (VDS) มาพัฒนาเป็นแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือ Career Decision Profile (CDP) ซึ่งจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคือ ต้องการเพิ่มความเที่ยงและความตรงในด้านประสิทธิภาพของมาตรในการจำแนกกลุ่มย่อยของผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ การให้คะแนนตนเอง และความเหมาะสมของคำศัพท์สำหรับการใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่นักศึกษามหาวิทยาลัย นอกจากนี้แบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพยังมีความแม่นยำในการวินิจฉัยสาเหตุของการไม่สามารถตัดสินใจอ้านอาชีพได้มากกว่าแบบวัดอื่นๆ และได้ผลที่มีประสิทธิภาพในการชี้แนะแนวทางการให้การปรึกษาได้ดีกว่าด้วย (Osipow, 1999)

ในการเพิ่มความเที่ยงของมิติการตัดสินใจเลือกอาชีพและมิติความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือ Career Decision Profile (CDP) ได้พัฒนา 2 ประเด็น ได้แก่ การเพิ่มความละเอียดของระบบการวัดจาก 6 ระดับเป็น 8 ระดับ (ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้ายอย่างยิ่ง และ ระดับ 8 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และการเพิ่มจำนวนข้อกระทงของทั้งสองมิติจากมิติละ 1 ข้อกระทงเป็นมิติละ 2 ข้อกระทง สำหรับมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้มีการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพเพื่อจัดกลุ่มของเหตุผลในการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งจะนำสู่การพัฒนาข้อกระทงที่สามารถเป็นตัวแทนในการวัดในมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ

Career Decision Profile (CDP) ประกอบไปด้วย 3 มิติ คือ การตัดสินใจเลือกอาชีพ (2 ข้อกระทง) ความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ (2ข้อกระทง) และเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ (24 ข้อกระทง) โดยแบ่งมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็น 4 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดความชัดเจนในตนเอง หรือ Self-Clarity (11 ข้อกระทง) แบบวัดการมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ หรือ Occupational-Education Information (5 ข้อกระทง) แบบวัดการมีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ หรือ Indecisiveness (4 ข้อกระทง) และแบบวัดการให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ หรือ Choice-Work Salience (4 ข้อกระทง) นอกจากนี้ได้ทำการคัดข้อกระทงที่มีค่า Factor loading มากที่สุด 3 ข้อกระทงจากแต่ละด้านของมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งนี้คะแนนจากแบบวัดทั้ง 4 ด้านของมิติเหตุผลของการตัดสินใจเลือกอาชีพอาจมีความคาบเกี่ยวกัน เช่น บุคคลที่มีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพสูง จะมีความต้องการเข้าใจตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพ (ต้องการความชัดจนในตนเอง) ด้วย

รายละเอียดของ 6 ด้านย่อยในโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision Profile หรือ CDP) เป็นดังนี้

การตัดสินใจเลือกอาชีพ

การตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ การประเมินของบุคคลว่าตนสามารถระบุตัวเลือกอาชีพและสายงานอาชีพที่ตนต้องการได้หรือไม่ เป็นการพิจารณาตัวเลือกที่เกี่ยวกับอาชีพ รวมตั้งแต่การตัดสินใจเลือกแผนการเรียนในระดับมัธยม การเลือกวิชาเอก หรือสาขาในระดับมหาวิทยาลัย ไปจนถึงการเลือกอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

Hilton (1962) เสนอว่า กระบวนการคิดพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลอาจแบ่งได้ 5 รูปแบบ ได้แก่ การพยายามจับคู่อาชีพที่ตรงกับลักษณะของตน การเลือกตัวเลือกอาชีพที่สามารถลดความรู้สึกตรึงเครียดอันเกิดจากความต้องการของบุคคลได้ การเลือกอาชีพโดยพิจารณาจากผลตอบแทน การพิจารณาเลือกอาชีพจากความผันแปรและข้อจำกัดต่างๆของสังคมโดยบุคคลจะพิจารณาตัวเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองมากที่สุด และการเลือกอาชีพโดยเริ่มพิจารณาผลลัพธ์อาชีพที่บุคคลต้องการก่อนจึงหาแนวทางสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมกับอาชีพที่ต้องการนั้น ทั้งนี้กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพมีลักษณะเป็นวัฏจักรและมีพลวัต คือบุคคลจะมีการตัดสินใจ ทดลองใช้ และตัดสินใจใหม่อีกครั้งเมื่อมีเหตุการณ์หรือปัจจัยอื่นเข้ามา

อุณารัตน์ ธรรมิโกมินทร์ (2513: 18-26) โดยทั่วไปการตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งจะอ้างอิงบนความถนัดของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ความถนัดนี้ถือเป็นความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล หากได้รับการฝึกฝนหรือได้รับการศึกษาเพิ่มเติมให้ตรงกับความถนัดจะยิ่งเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการที่จะเลือกอาชีพสำหรับผู้นั้น แต่อย่างไรก็ตามการเลือกอาชีพไม่จำเป็นเสมอไปที่จะให้เป็นไปตามความถนัดหรือตามความสามารถเฉพาะของบุคคล หากแต่ขึ้นอยู่กับอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) ในด้านอาชีพนั้นๆด้วย นอกจากนั้นอาชีพบางอย่างที่ได้รับการยกย่องจากสังคมมาก ก็จะมีผู้ที่ไปเลือกประกอบอาชีพนั้นมาก หรืออาชีพบางอย่างมีความอิสระรายได้ดีก็จะมีผู้ประกอบอาชีพนั้นๆมากเช่นเดียวกัน

Jones และ Chenery (1980) ได้เสนอว่า ในการศึกษาการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลนอกจากจะตรวจสอบว่าบุคคลผู้นั้นมีการตัดสินใจแล้วหรือยังตัดสินใจไม่ได้ ยังต้องพิจารณาด้วยว่าบุคคลผู้นั้นมี

ความรู้สึกต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ Jones และ Chenery จึงแบ่งประเภทของการตัดสินใจเลือกอาชีพออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้วและมีความรู้สึกสบายใจ ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้และรู้สึกไม่สบายใจ ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้วแต่รู้สึกไม่สบายใจ และยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้แต่มีความรู้สึกสบายใจ

โดยรวมแล้ว การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบทางด้านความคิด (cognitive) และความรู้สึก (affective) ซึ่งการพิจารณาการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้องค์ประกอบทั้งสองนี้ร่วมกันจะช่วยอธิบายรูปแบบและลักษระปัญหาการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

ความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง สภาพอารมณ์ความรู้สึกทางด้านบวกที่บุคคลมีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน เป็นความรู้สึกที่เป็นสุข ไม่มีความตึงเครียด ปราศจากความวิตกกังวล ความกลัว และมีความมั่นคงในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบทางด้านอารมณ์ (affect) และองค์ประกอบทางด้านปัญญา (cognition) ในการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นบุคคลต้องอาศัยทั้งความคิดและความรู้สึกร่วมกันเสมอ โดยความคิดจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของการตัดสินใจเลือกอาชีพ ส่วนความรู้สึกจะเป็นตัวผลักดันหรือยับยั้งพฤติกรรมต่างๆเพื่อให้เราไปสู่ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด (Sampson et al., 2004)

อุปสรรคในการตัดสินใจเลือกอาชีพในแง่ของลักษณะบุคลิกภาพและอารมณ์แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมองโลกในแง่ร้าย ด้านความวิตกกังวล และด้านตนเองและความชัดเจนในตนเอง โดยความวิตกกังวลประกอบไปด้วย วิตกกังวลระหว่างกระบวนการตัดสินใจ กังวลเกี่ยวกับความไม่แน่นอน กังวลเกี่ยวกับตัวเลือกที่มีอยู่ และกังวลเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

งานวิจัยจำนวนหนึ่งเสนอว่า ความวิตกกังวลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ (Harren, 1979; Janis & Mann, 1977; Tiedeman & O'Hara, 1963) รวมถึงเสนอแนะว่าผู้ที่ตัดสินใจควรรับมือกับความวิตกกังวลก่อนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Heppner & Hendricks (1995) พบว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลสูง มีความไม่สบายใจและไม่มั่นใจในตนเองจะมีปัญหาในการตัดสินใจ อาจนำไปสู่การมีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ

ความชัดเจนในตนเอง

ผู้ที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง (Self-clarity) คือ ผู้ที่เข้าใจตนเองและประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ทางอาชีพของตนเอง รู้ว่าตนมีความสนใจ ความสามารถ ความต้องการและบุคลิกภาพอย่างไร และรู้ว่ามีอาชีพอะไรเหมาะสมกับตนเองบ้าง (Jones, 1989)

การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ Betz (1992) กล่าวว่า การรับรู้ความสามรถของตน เกิดจากการประมวลปัจจัยต่างๆ รูปแบบความคิด และปฏิกิริยาทางอารมณ์ของตนเอง ที่มีจากประสบการณ์ที่กดดันต่างๆ การรับรู้ความสามารถของตนจะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม หรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำพฤติกรรมในเรื่องของอาชีพ การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพ บุคคลจะต้องมีความมั่นใจว่ามีความสามารถที่จะทำงานนั้นได้ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Betz และ Hackett (1981) ที่พบว่าความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ นอกจากนี้ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะมีความมั่นใจในการเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพระดับต่ำ จะขาดความมั่นใจในการเลือกอาชีพ (Taylor & Betz 1983)

การมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ

การมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ คือ การที่บุคคลมีข้อมูลว่ามีตัวเลือกอาชีพใดบ้างแต่ละตัวเลือกอาชีพมีรายละเอียดอย่างไร รู้ว่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือกอาชีพได้อย่างไร รวมถึงแต่ละตัวเลือกอาชีพต้องใช้การศึกษาและอบรมในลักษณะใด

ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ (Occupational knowledge) สะท้อนถึงความรู้ของบุคคลว่าโลกของการทำงานเป็นเช่นไร และอาชีพที่ตนเองต้องการนั้นต้องศึกษาอบรมอย่างไร เพื่อฝึกฝนให้บุคคลมีความสามารถสอดคล้องกับอาชีพที่ตนเลือก ความรู้เกี่ยวกับอาชีพเหล่านี้เป็นผลจากประสบการณ์ตรงจากการสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น หรือจากสื่อ โดยจะเพิ่มขึ้นตามอายุและประสบการณ์

การขาดข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้ Gati และคณะ (1996) แบ่งการขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ 1.ขาด

ข้อมูลว่ามีตัวเลือกอาชีพใดบ้าง 2.ขาดข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของตัวเลือกอาชีพ แม้บุคคลจะมีเอกลักษณ์ทางอาชีพสมบูรณ์พอที่จะรู้ว่าตนมีความสามารถและมีความสนใจในเรื่องใด แต่การขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้นทำให้บุคคลไม่แน่ใจว่าจะหาอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตนได้อย่างไร หรือไม่ทราบว่าอาชีพที่ต้องการต้องใช้การศึกษาและอบรมในลักษณะใดเพื่อให้บุคคลมีความเหมาะสมกับอาชีพนั้น (Jones, 1989)

<u>การมีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจ</u>

บุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ หมายถึง บุคลิกภาพที่ก่อให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มักจะมีลักษณะไม่ชอบการตัดสินใจ ตัดสินใจได้ช้า ตัดสินใจอะไรได้ยาก มักประสบปัญหาในการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ อยู่เสมอ และมักรู้สึกพอใจหากมีบุคคลอื่นมาตัดสินใจให้แทน

Holland & Holland (1977) กล่าวว่า การไม่ตัดสินใจเป็นผลมาจากลักษณะของตัวบุคคลและลักษณะทางอาชีพที่ไม่ชัดเจน บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจจะส่งผลต่อการตัดสินใจ และจากการทดสอบนักเรียนที่ยังไม่ได้ตั้งเป้าหมายทางอาชีพ พบความสัมพันธ์ระหว่างการไม่ตัดสินใจทางอาชีพกับระดับความเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ โดยพบว่านักเรียนคนที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกอาชีพจะรู้สึกสับสนในการวางแผนทางอาชีพในอนาคต เช่นเดียวกับความสับสนกับการรับมือกับปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวัน เพราะพวกเขามีรูปแบบทัศนคติและพฤติกรรมการปรับตัวที่ผิดปกติ โดยสันนิษฐานว่าบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจมีปัจจัยของความวิตกกังวลและแรงกดดันเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์และแรงบีบคั้นของสถานการณ์

Hartman และคณะในปี 1985 กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจเป็นลักษณะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจ บุคคลนั้นๆรู้สึกว่าการตัดสินใจเป็นปัญหาอยู่อย่างสม่ำเสมอ และไม่สามารถตัดสินใจได้ทันท่วงทีในลักษณะที่เหมาะสม และจะรู้สึกว่าเป็นปัญหาอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจด้านอาชีพหรือด้านอื่นๆในชีวิตก็ตามที การไม่ตัดสินใจนี้มีรากฐานมาจากความกลัวการขาดความมั่นใจ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับเป้าหมายทางอาชีพที่ตนตั้งไว้ และความกลัวความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นจากผลของการตัดสินใจ ซึ่งกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจนี้มีความวิตกกังวลสูง มีความมั่นใจในตนเองต่ำ และมีลักษณะพึ่งพิงผู้อื่นเพื่อช่วยให้ความชัดเจนแก่ตนเอง (Heppner & Hendricks, 1995)

การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ

การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ คือ การประเมินของบุคคลถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน

Lucas และ Epperson (1990) ศึกษากลุ่มนักศึกษาที่ไม่ตัดสินใจเลือกอาชีพจำนวน 196 คน พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. *กลุ่มผู้ที่มีบุคลิกภาพไม่ตัดสินใจหรือเป็นผู้ที่มีปัญหาการตัดสินใจมาเป็นเวลานาน* โดยมีปัญหาการตัดสินใจเรื้อรัง มีความวิตกกังวลสูง ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพหรือเรื่องความสัมพันธ์ มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพิ่มเติม รับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับอาชีพ และมีเอกลักษณ์ทางอาชีพต่ำ

2. *กลุ่มผู้ที่มีความวิตกกังวลจากการที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้* บุคคลกลุ่มนี้มักมีความวิตกกังวลในประเด็นนี้อยู่บ้าง มีการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ ให้ความสำคัญกับอาชีพ ความสัมพันธ์และการพักผ่อน มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน รับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับอีพและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพียงเล็กน้อย

3. *กลุ่มผู้ที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ* บุคคลกลุ่มนี้ไม่วิตกกังวล มีการรับรู้ในตนเองสูง ให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์และอาชีพ มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายในตน โดยต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเพิ่มเติม

4. *กลุ่มผู้ที่ยังตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ได้เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในการตัดสินใจของตน* บุคคลกลุ่มนี้นั้นมีความวิตกกังวลบ้าง มีการรับรู้ในตนเองต่ำ ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพมากกว่าความสัมพันธ์และกิจกรรมการพักผ่อน มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายในตน

5. *กลุ่มผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องอาชีพ* คนกลุ่มนี้มักไม่มีความวิตกกังวล มีการรับรู้คุณค่าในตนเองสูง ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องอาชีพและความสัมพันธ์แต่สนใจกิจกรรมการพักผ่อนมากกว่า มีแนวคิดอำนาจควบคุมภายนอกตน ไม่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ โดยที่สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ทางอาชีพได้ดี

Earl และ Bright (2007) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการตัดสินใจเลือกอาชีพและผลการปฏิบัติงานโดยใช้แบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพนี้ พบว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับแวดล้อมในการทำงาน ความสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การและความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ความชัดเจนในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับผลงานอีกด้วย

สำหรับในประเทศไทยได้มีการนำแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพมาใช้เช่นกัน โดยนิปัทม์ พิชญโยธินดัดแปลงมาจากมาตรวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision Profile: CDP) (Jones,1989)

3. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการของ Super

กระบวนการปรึกษาแบบกลุ่มเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามแนวพัฒนาการ (Model of Developmental Career Counseling) เป็นกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่ชัดเจน และเน้นให้เกิดการเข้าใจตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม ประกอบกับการเอื้อให้เกิดสัมพันธภาพภายในกลุ่ม นอกจากนี้กระบวนการปรึกษาแบบกลุ่มเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามแนวพัฒนาการจะอาศัยขั้นตอนต่างๆ ตามพัฒนาการมนุษย์มาช่วยให้เกิดความเข้าใจในตนเองมากขึ้น โดยรูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามแนวพัฒนาการที่สำคัญ ได้แก่ รูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามแนวพัฒนาการของซูเปอร์ (นวลศิริ เปาโลหิตย์, 2528)

ซูเปอร์ (Donald E. Super) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมทางอาชีพของมนุษย์และได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกอาชีพของมนุษย์ ชื่อ "The Dynamics of Vocational Adjustment" ในปี 1942 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกอาชีพของมนุษย์ ในแต่ละขั้นตอนของชีวิต และ "Appraising Vocational Fitness" ในปี 1949 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคลในการประเมินการเลือกอาชีพโดยการทดสอบทางจิตวิทยา โดยเน้นทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการและการมีความกระจ่างในตนเอง (Self-Concept)

รูปแบบของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพตามแนวพัฒนาการอาชีพประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการได้แก่ การประเมิน (Appraisal) กระบวนการ (Process) และผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcomes)

1. การประเมิน (Appraisal) เป็นกระบวนการที่อธิบายถึงสภาวะปัญหาของผู้มารับคำปรึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินเป็นสิ่งที่สำคัญ Super เชื่อว่าการที่จะทำนายถึงพฤติกรรมในอนาคตจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงอดีต และวิธีการที่จะทำให้เข้าใจการกระทำในอดีตของบุคคลได้ ก็คือการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและพัฒนาการทางคุณลักษณะต่างๆ มาสนับสนุนสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้เกี่ยวกับบุคคล โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบไปด้วย

1.1 การประเมินปัญหา (Problem Appraisal) เป็นการประเมินปัญหาต่างๆ ของผู้มาปรึกษาซึ่งแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

1.2 การประเมินบุคคล (Person Appraisal) เป็นการประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคลโดยใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา หรือจากข้อมูลด้านอื่นๆ ทางสังคม รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษารายกรณี

1.3 การประเมินเหตุการณ์ล่วงหน้า (Prognostic Appraisal) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินบุคคลมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดความสำคัญหรือความพึงพอใจในการประกอบอาชีพในอนาคต

2. กระบวนการ (Process) เป็นขั้นตอนที่ผู้ให้คำปรึกษาจะเอื้อให้ผู้ขอรับคำปรึกษา ให้เกิดความเข้าใจในตนเองด้านการประกอบอาชีพของตนเอง โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้มาปรึกษา เพื่อให้ผู้มาปรึกษาได้รับผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ นักจิตวิทยาการปรึกษาควรให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การสำรวจตนเอง การสำรวจความรู้ในการทำงาน ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้มาปรึกษาเข้าใจในตนเองและเข้าใจในการประกอบอาชีพ จะช่วยให้เกิดความสอดคล้องของความเป็นจริงและภาพในความคิดมากขึ้น ซึ่งสิ่งนี้เองจะช่วยให้ผู้มาปรึกษาสามารถหาทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3. ผลที่คาดหวัง (Outcomes) จุดมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพคือ ให้บุคคลเกิดความกระจ่างในความคาดหวังทางการประกอบอาชีพ ช่วยให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ในอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้มาปรึกษาผ่อนคลายความเครียด การเอื้อให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาเกิดพัฒนาการทางอาชีพที่เหมาะสม ช่วยให้มีวุฒิภาวะที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการเอื้อให้ผู้มาปรึกษาสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองนำมาเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้แนวคิดพัฒนาการทางอาชีพของ Super กล่าวถึงพื้นฐานขององค์ประกอบที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองคือ อารมณ์และเหตุผล ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจึงจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสองสิ่งนี้เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการที่สามารถเอื้อให้เกิดความเข้าใจในตนเองได้ผ่าน

- การให้ข้อมูลทางอาชีพ
- การสัมภาษณ์
- การแปลผลจากแบบสอบถาม

ซึ่งรูปแบบคำถามที่จะช่วยเป็นสื่อกลางและเอื้อต่อการเปิดเผยตนเองนั้นมีตัวอย่างดังนี้

1. บุคคลคิดว่าคนเองเป็นคนประเภทใด
2. บุคคลมีค่านิยมและความต้องการอย่างไร
3. บุคคลมีความสนใจและความถนัดด้านใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตการวิจัย

1. พัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพ และการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. การให้ข้อมูลด้านอาชีพ คือ การให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาสื่อเป็นเวลาทั้งหมด 3 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพที่กลุ่มของผู้วิจัยรวบรวมและจัดทำขึ้น และภาพโทรทัศน์ (Video) เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและการทำงานของสาขาอาชีพ ตอนละ 15 นาที ทั้งหมด 4 ตอน แบ่งเป็นด้านวิทยาศาสตร์ 2 ตอน และด้านศิลปศาสตร์ 2 ตอน
4. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม คือ การให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 10 คน เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ ตามแนวทฤษฎีของ Super ซึ่งเป็นเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง
5. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ทั้งเพศชายและหญิง จำนวนทั้งหมด 120 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 40 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ 40 คน และกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ 40 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

<u>การตัดสินใจเลือกอาชีพ</u> หมายถึง การที่บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่ต้องการจะทำในอนาคตได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง มีความสบายใจหลังจากการตัดสินใจเลือก และสามารถวางแผนการเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายอาชีพที่เลือกไว้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งวัดโดยแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพและการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

คำนิยามเชิงปฏิบัติการ(Operational Definition)

การตัดสินใจเลือกอาชีพในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การประเมินของบุคคลว่าตนสามารถระบุตัวเลือกอาชีพและสายงานอาชีพที่ตนต้องการหรือไม่ โดยพิจารณาร่วมกับความรู้สึกเกี่ยวกับการเลือก

อาชีพและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งองค์ประกอบของการตัดสินใจเลือกอาชีพประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

การตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง การเลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งโดยพิจารณาว่าตัวเลือกต่างๆ นั้นสามารถตอบสนองค่านิยม ความต้องการ และเป้าหมายของบุคคลได้เพียงใด โดยบุคคลจะเลือกตัวเลือกที่ตอบสนองกับเป้าหมายของตนมากที่สุด

ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ หมายถึง สภาพอารมณ์ความรู้สึกทางด้านบวกที่บุคคลมีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของตน เป็นความรู้สึกที่เป็นสุข ไม่มีความตึงเครียด ปราศจากความวิตกกังวล ความกลัว และมีความมั่นคงในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าตนมีความสนใจ ความสามารถ ความต้องการ และบุคลิกภาพอย่างไร และทราบว่ามีอาชีพใดบ้างที่เหมาะสมกับตน

การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ หมายถึง บุคลิกภาพที่ก่อให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มักจะมีลักษณะไม่ชอบการตัดสินใจ ตัดสินใจได้ช้า ตัดสินใจอะไรได้ยาก มักประสบปัญหาในการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆอยู่เสมอ และมักรู้สึกพอใจหากมีบุคคลอื่นมาตัดสินใจให้แทน

การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลมองว่าการประกอบอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในชีวิตของตน

การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ หมายถึง การมีข้อมูลของบุคคลว่ามีตัวเลือกอาชีพใดบ้าง แต่ละตัวเลือกอาชีพมีรายละเอียดอย่างไร รู้ว่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือกอาชีพได้อย่างไร รวมถึงแต่ละตัวเลือกอาชีพต้องใช้การศึกษาและอบรมในลักษณะใด

การให้ข้อมูลด้านอาชีพ หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาสื่อซึ่งประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพที่กลุ่มของผู้วิจัยรวบรวมและจัดทำขึ้น และภาพโทรทัศน์ (Video) เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและการทำงานของสาขาอาชีพ ตอนละ 15 นาที ทั้งหมด 4 ตอน แบ่งเป็นด้านวิทยาศาสตร์ 2 ตอน และด้านศิลปศาสตร์ 2 ตอน

<u>การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม</u> หมายถึง การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการของ Super ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมิน (Appraisal) กระบวนการ (Process) และผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcomes)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ

   1.1 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

   1.2 การให้ข้อมูลด้านอาชีพ

   1.3 แบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

2. ตัวแปรตาม คือ

   2.1 คะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างหลังจากเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

   2.2 คะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างหลังจากเข้าร่วมการให้ข้อมูลด้านอาชีพ

สมมติฐานในการวิจัย

1. กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test)

3. กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีความชัดเจนในตนเองมากขึ้นหลังการเข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
2. กลุ่มตัวอย่างได้มีการสำรวจตนเองในด้านการวางแผนการศึกษาและแผนการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเองมากขึ้น
3. กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านอาชีพต่าง ๆ เช่น ประเภทของอาชีพ และรายได้ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเอง

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมไปถึงศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งผู้เข้าร่วมการวิจัยออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design) ซึ่งกลุ่มทดลองทั้งหมด จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพเป็นเวลา 3 ชั่วโมง จำนวน 17 คน และกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพเป็นเวลา 12 ชั่วโมง จำนวน 13 คน ขณะที่กลุ่มควบคุม จำนวน 18 คนไม่ได้รับข้อมูลและการปรึกษาดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ทั้งเพศชายและหญิง จำนวนทั้งหมด 48 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 18 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ 13 คน และกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ 17 คน

<u>การดำเนินการเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง</u>

1. ประกาศรับสมัครกลุ่มตัวอย่างที่ www.psycu.com และ www.dek-d.com
2. ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่จดหมายอีเล็กทรอนิกส์(E-mail Address) และหมายเลขโทรศัพท์ ในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีผู้สมัครจำนวนทั้งหมด 406 คน
3. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มการทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (Opportunity sample หรือ Convenience sample)

4. ติดต่อกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 406 คน เพื่อแจ้งเวลาที่แน่นอนในการเข้าร่วมกิจกรรม และวันเวลาที่กลุ่มตัวอย่างสามารถทำการทดสอบก่อนการวิจัย (Pretest) ในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์

5. มีผู้เข้าร่วมทำการทดสอบก่อนการวิจัย (Pretest) ในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์จำนวนทั้งหมด 140 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 31 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ 29 คน และกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม 30 คน

6. นำคะแนนการทดสอบก่อนการวิจัย (Pre-test) ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเงื่อนไขมาทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของทั้ง 3 กลุ่มการทดลอง ซึ่งพบว่าคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของทั้ง 3 กลุ่มการทดลองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(2,45) = .015$, $p > .05$)

7. ดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม โดยดำเนินการหลังจากทำการทดสอบก่อนการวิจัยเป็นระยะเวลา 10 วัน ดังนี้

   4.1. กลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ จำนวนที่มาเข้าร่วมทั้งหมด 17 คน เข้าร่วมกิจกรรมที่อาคารจุฬาพัฒน์ 5 ห้อง 101 คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพ พร้อมทั้งรับฟังการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอ Power Point ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคณะต่าง ๆในมหาวิทยาลัยและแนวทางการประกอบอาชีพเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง จากนั้นทำการทดสอบหลังการวิจัย (Post-test)

   4.2 กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม จำนวนที่มาเข้าร่วมทั้งหมด 13 คน เข้าร่วมการปรึกษาเชิงกลุ่มเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ ณ ศูนย์จิตวิทยาสุขภาพและสุขภาวะสาธารณะ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (The Center for Psychological Health & Public Wellness) ชั้น 5 อาคารบรมราชชนนีศรีศตพรรษเป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 3 ชั่วโมง โดยกลุ่มตัวอย่าง จะถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คนจำนวน 2 กลุ่ม และกลุ่มละ 5 คน จำนวน 1 กลุ่ม จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังการวิจัย (Post-test)

   4.4 กลุ่มควบคุม จำนวนที่มาเข้าร่วมทั้งหมด 18 คน ทำการทดสอบหลังการวิจัย (Post-test) ที่

อาคารจุฬาพัฒน์ 5 ห้อง 101 คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพ พร้อมทั้งรับฟังการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอ Power Point ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยและแนวทางการประกอบอาชีพเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ลักษณะของแบบวัด

แบบวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นแบบประเมินตนเอง (Self–report) โดยจะให้ผู้ตอบเลือกว่าข้อความในแต่ละข้อนั้นตรงตามระดับความรู้สึกของตนเองมากเพียงใด ซึ่งเป็นแบบมาตรา 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก, ค่อนข้างไม่เห็นด้วย, เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกัน, ค่อนข้างเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างมาก โดยมาตรจะแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ ด้านการให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ และด้านการมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

กรณีที่ 1 ข้อความในทางบวกเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่าไม่เห็นด้วยอย่างมาก	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบว่าค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบว่าเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกัน	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบว่าเห็นด้วยอย่างมาก	ให้	5	คะแนน

ข้อคำถามที่อยู่ในกรณีการให้คะแนนที่ 1 นี้ ได้แก่ข้อ 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 13, 15, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 34, 36, 37, 40, 42, 44, 47, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 65 และ 67

กรณีที่ 2 ข้อความในทางลบเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบว่าไม่เห็นด้วยอย่างมาก	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบว่าค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบว่าเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกัน	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบว่าเห็นด้วยอย่างมาก	ให้	1	คะแนน

ซึ่งข้อคำถามที่อยู่ในกรณีการให้คะแนนที่ 2 นี้ ได้แก่ข้อ 4, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 20, 21, 23, 27, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 41, 43, 45, 46, 48, 49, 53, 54, 58, 61, 62, 64 และ 66

<u>คุณภาพของเครื่องมือ</u>

1. การประเมินหาค่าความตรง (Validity) ด้วยวิธีการหาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำข้อกระทงทั้ง 67 ข้อ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พิจารณาค่าสถิติดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน พบว่ามีค่า KMO เท่ากับ .88

2. การประเมินค่าความเที่ยง (Reliability)นำข้อกระทงทั้งหมด 71 ข้อ มาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้ออื่น ๆ (Corrected Item-Total Correlation) ซึ่งข้อกระทงเหล่านี้ได้ผ่านการคัดเลือกเหลือข้อกระทง 67 ข้อ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา พบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .96

<u>ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือของผู้วิจัย</u>

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และคำนิยามเกี่ยวกับโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพจากเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด

2. สร้างแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพจากแนวคิด ทฤษฎี และคำนิยามในด้านต่างๆตามมาตรวัดย่อย ซึ่งนำมาตรวัดที่นิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการปรึกษาพัฒนาขึ้นโดยเริ่มจากสร้างข้อ

กระทงจำนวนทั้งหมด 174 ข้อ แล้วนำมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ในข้อคำถาม โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบข้อคำถาม ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการปรึกษาจำนวน 8 คน ได้แก่ คุณปรัศนีย์ อุ้มเครือ, คุณพุทธิกันต์ คงคา, คุณศุลีพร ปรมาภูติ, คุณฉัตรสุมาลย์ ศรีทองอุ่น, คุณภาณิดา บัวเพ็ชร์, คุณพิชญา จันทร์บำรุง, คุณกัญญานาถ สุวรรณชาตรี และคุณพิชามญชุ์ บุญสิทธิ์ ทำการประเมินข้อคำถามที่สร้างขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับมาตรวัดย่อยทั้ง 8 ด้าน โดยตัดข้อคำถามที่มีดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) ต่ำที่สุดหรือมีความหมายซ้ำซ้อนกับข้ออื่นๆ จนเหลือข้อคำถามทั้งหมดมีข้อคำถาม 119 ข้อ ซึ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 57 ข้อและข้อกระทงทางลบ 62 ข้อ แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. นำข้อกระทงทั้งหมด 119 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้านย่อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ ด้านการให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ ด้านการมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ด้านปัจจัยภายนอกต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ และด้านความพึงพอใจในสาขาวิชาเอก มาใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เสมือนกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมทางภาษาของมาตรวัด เพียง 71 ข้อ โดยตัดข้อกระทงด้านปัจจัยภายนอกต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ และด้านความพึงพอใจในสาขาวิชาเอก เนื่องจากผู้วิจัยอ้างอิงตามโมเดลสถานภาพการตัดสินใจเลือกอาชีพสามมิติของ Jones และ Chenery (1980) ซึ่งมีเพียง 6 ด้านย่อย

4. นำแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงทั้งหมด 71 ข้อไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 250 คนทำ ซึ่งข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้จริงมีจำนวนทั้งหมด 176 คน โดยคณะผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ สถานที่เรียนพิเศษบริเวณสยาม โรงเรียนสาธิตปทุมวัน และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูล

5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์กลุ่มสูงกลุ่มต่ำ เพื่อตรวจสอบอำนาจจำแนก (Discrimination) ว่าเครื่องมือที่ใช้สามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพต่ำออกจากผู้ที่มีคะแนนสูงได้ โดยเริ่มจากนำคะแนนทุกข้อมารวมกัน แล้วทำการจำแนกความต่างของข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น กลุ่มสูง หมายถึงผู้ที่มีคะแนนรวมมากกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นไทล์ที่ 73 และ กลุ่มต่ำ หมายถึงผู้ที่มีคะแนนรวมน้อยกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นไทล์ที่ 27 เพื่อนำมาเปรียบเทียบหาอำนาจจำแนกความแตกต่างรายข้อโดยใช้สถิติที (*t*-test) พบว่าข้อกระทงทั้ง 67 ข้อสามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 12 ภาคผนวก ข)

6. นำแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพฉบับทดลองใช้ มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยทดสอบคะแนนแต่ละค่าด้วยสถิติที (*t*-test) และหาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดทั้งฉบับ (Corrected Item-Total Correlation) ซึ่งมีข้อกระทงที่ผ่านการคัดเลือกทั้งหมดจำนวน 67 ข้อ โดยตัดข้อกระทงที่ 59, 63, 17 และข้อกระทงที่ 53 ตามลำดับ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ .96 (ดังตารางที่ 12 ภาคผนวก ข)

7. ค่าความตรง (Validity) ด้วยวิธีหาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำข้อกระทงทั้ง 67 ข้อ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เมื่อพิจารณาค่าสถิติดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน พบว่ามีค่า KMO เท่ากับ .88 จึงเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป การวิเคราะห์องค์ประกอบทำโดยกำหนดองค์ประกอบเป็น 1 องค์ประกอบ และไม่มีข้อกระทงที่มีน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่า .3 จึงคงเหลือข้อกระทงทั้งสิ้น 67 ข้อ (ดังตารางที่ 11 ภาคผนวก ก)

2. การให้ข้อมูลด้านอาชีพ

2.1 สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยทำการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 คน แบ่งเป็น เพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อมูลที่เหมาะสมในการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพในกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ หากระบวนการหรือหาว่าข้อมูลที่เขาต้องการคืออะไร ซึ่งสรุปได้ว่า เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพ พร้อมทั้งรับฟังการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอ Power Point ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคณะต่าง ๆในมหาวิทยาลัยและแนวทางการประกอบอาชีพเป็นเครื่องมือที่น่าจะตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างได้ดีที่สุด

2.3 จัดทำเอกสารเกี่ยวกับคณะ/สาขา วิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในประเทศไทย และอาชีพต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดของงานและเงินเดือน

2.3.1 ค้นหารายละเอียดของอาชีพและการแบ่งประเภทของอาชีพต่างๆ จากเอกสารการจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล เผยแพร่โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3.2 ค้นหารายละเอียดเกี่ยวกับรายได้ของอาชีพต่างๆ จากเอกสาร Salary Guide 2009/2010 เผยแพร่โดย บริษัท Adecco ประเทศไทย

2.3.3 ค้นหาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคณะและสาขาวิชาต่างๆ จากเว็บไซต์การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบกลาง(Central University Admissions System, CUAS)

2.4 จัดทำการนำเสนอ Power Point เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและการทำงานของสาขาอาชีพประกอบด้วยด้านวิทยาศาสตร์ และด้านศิลปศาสตร์รวม 3 ตอน ตอนละ 15 นาที และจัดเตรียมกิจกรรมสำรวจตนเองเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพจำนวน 3 กิจกรรมได้แก่

1. กิจกรรม Say Hi

เพื่อแนะนำตัวผู้ทำการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และทำความรู้จักกัน อีกทั้งเป็นการทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเวลาที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้

ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการแนะนำตัว โดยประกอบไปด้วย ชื่อเล่น ระดับชั้นการศึกษา ชื่อโรงเรียน

1.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างแนะนำตัวไปทีละคนจนครบ

1.3 ผู้วิจัยสุ่มถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยคนอื่น

1.4 สรุปและอธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

2. กิจกรรมความรู้สึกที่ใช่ กับอะไรที่ชอบ

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับความสามารถ ความสนใจ และสิ่งที่ตนเองอยากทำในอนาคต เพื่อดูความสอดคล้องของตนเอง ซึ่งจัดทำตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง อนุมานจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเสมือนจริงในขั้นพัฒนามาตรวัด

ขั้นตอนการดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยเตรียมกระดาษและปากกาสำหรับกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในกิจกรรม

2.2 ให้กลุ่มตัวอย่างแบ่งหน้ากระดาษออกเป็น 3 ส่วน

2.3 ส่วนแรกให้กลุ่มตัวอย่างเขียนสิ่งตนถนัด หรือมีความสามารถในด้านนั้นสูง

2.4 ส่วนที่สองกลุ่มตัวอย่างเขียนสิ่งที่ตนชื่นชอบ หรือกิจกรรมที่ทำแล้วมีความสุข

2.5 ส่วนที่สามให้กลุ่มตัวอย่างเขียนสิ่งที่ตนต้องการจะเป็นในอนาคต

2.6 ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนความสอดคล้องด้านค่านิยม ทักษะ หรือปัจจัยอื่นของคำตอบทั้งสามหัวข้อลงในด้านหลังของกระดาษ

2.6 ผู้วิจัยกล่าวสรุปกิจกรรมและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้

3. กิจกรรม Explore your Idol

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้แนวคิดและวิธีการทำงาน ตลอดจนผลงานต่างๆ ของตัวแทนบุคคลที่ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพ ซึ่งกิจกรรมนี้มีที่มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการ

3.1 ผู้วิจัยบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของแต่ละท่านโดยสังเขป พร้อมทั้งนำเสนอ Power Point ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวแทนบุคคลที่ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างเขียนถึงบุคคล ตัวการ์ตูน หรือตัวละครต่างๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับคุณลักษณะที่ชื่นชอบในบุคคลนั้นๆ

3.3 ให้กลุ่มตัวอย่างระบุความสอดคล้องระหว่างลักษณะของตนเองกับลักษณะของบุคคลที่ตนชื่นชอบ

3.5 ผู้วิจัยกล่าวสรุปและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

3. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม

แนวคิดพัฒนาการทางอาชีพของ Super กล่าวถึงพื้นฐานขององค์ประกอบที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองคือ อารมณ์และเหตุผล ในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาจึงจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสองสิ่งนี้เพื่อให้

บุคคลสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการที่สามารถเอื้อให้เกิดความเข้าใจในตนเองได้ผ่าน

- การให้ข้อมูลทางอาชีพ
- การสัมภาษณ์
- การแปลผลจากแบบสอบถาม

ซึ่งรูปแบบคำถามที่จะช่วยเป็นสื่อกลางและเอื้อต่อการเปิดเผยตนเองนั้นมีตัวอย่างดังนี้

1. บุคคลคิดว่าคนเองเป็นคนประเภทใด
2. บุคคลมีค่านิยมและความต้องการอย่างไร
3. บุคคลมีความสนใจและความถนัดด้านใด

ในการวิจัยครั้งนี้อาศัยโครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแนวทฤษฎีพัฒนาการของ Super (1952, 1956, 1990, 1994) โดยมีขั้นตอนในการพัฒนากระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการของซูเปอร์
2. ศึกษาเอกสารและตำราในการจัดกิจกรรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม
3. กำหนดโครงสร้างที่จะใช้ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และกระบวนการ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาบรรลุเป้าหมายดังนี้

    1. สร้างสัมพันธ์ภาพและชี้แจงวัตถุประสงค์
    2. ขั้นประเมินพัฒนาการและปัญหาทางอาชีพ
    3. ขั้นสำรวจตนเอง
    4. ขั้นสำรวจข้อมูลทางอาชีพและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

5. ขั้นวางแผนโครงการในอนาคต

6. ขั้นประเมินและสรุปผล

อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้มีการวางแผนและพัฒนาขั้นตอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มโดยนิสิตปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งได้ดำเนินกระบวนการกลุ่มตามขั้นตอนข้างต้น ดังแสดงในภาคผนวก ง

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ โปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และข้อมูลด้านอาชีพ
2. ประกาศรับสมัครกลุ่มตัวอย่างมาเข้าร่วมการทดลองที่ www.psycu.com และ www.dek-d.com
3. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการวิจัย (Pre-test) ในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิคส์ ภายในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยกำหนด
4. ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆตามเงื่อนไขการจัดกระทำของแต่ละกลุ่มการทดลอง
5. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังการวิจัย (Post-test)
6. ให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่กลุ่มควบคุม หลังจากเสร็จสิ้นการวิจัย เพื่อที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับความรู้ในเรื่องของอาชีพต่างๆเสมอภาคกัน
7. เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติที (*t*-test) ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของทั้ง 3 กลุ่มในการวิจัยนี้ และใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni ในการหาความแตกต่างรายคู่ระหว่างคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุม ก่อนการวิจัยและคะแนนหลังการวิจัย

บทที่ 3

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมไปถึงศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (วิทย์-คณิต) ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปีจากโรงเรียนต่างๆ จำนวน 48 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ จำนวน 17 คน กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม จำนวน 13 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 18 คน ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลที่เป็นคะแนนจากแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะได้รับการสุ่มเข้าเงื่อนไขต่างๆ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลการทดลองตามข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา ดังนี้

<u>ตอนที่ 1 เสนอลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย</u> ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา โรงเรียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

<u>ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย</u> ประกอบไปด้วย

1. เสนอค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

2. เสนอผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) (ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1)

3. เสนอผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (*t*-test dependent) (ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2)

4. เสนอผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) (ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3)

ตอนที่ 1 เสนอลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมการทดลอง ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาโรงเรียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

ตารางที่ 3 *ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง*

รายการ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	7	14.6
	หญิง	41	85.4
อายุ	15 ปี	9	18.8
	16 ปี	17	35.4
	17 ปี	10	20.8
	18 ปี	12	25.0
ชั้นปีการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	18	37.5
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	17	35.4
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	13	27.1

โรงเรียน	จอมสุรางค์อุปถัมภ์	2	4.17
	เซนต์คาเบรียล	1	2.08
	เซนต์ปอลคอนแวนต์	4	8.34
	เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี	1	2.08
	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา	1	2.08
	เทพศิรินทร์	1	2.08
	ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม	3	6.25
	นวมินทราชินูทิศ บดินทร์เดชา	2	4.17
	บดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) 2	3	6.25
	บางละมุง	1	2.08
	เบญจมราชรังสฤษฎ์	1	2.08
	พิชญศึกษา	1	2.08
	พิบูลวิทยาลัย	1	2.08
	มัธยมวัดดาวคะนอง	1	2.08
	ราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยมฯ	2	4.17
	วัดทรงธรรม	3	6.25
	วัดนวลนรดิศ	4	8.34

รายการ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียน	วัดรางบัว	1	2.08
	ศึกษานารี	4	8.34
	สตรีนนทบุรี	2	4.17
	สตรีวิทยา	2	4.17
	สามเสนวิทยาลัย	1	2.08
	สายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์	3	6.25
	สารสาตร์เอกตรา	1	2.08
	สุรศักดิ์มนตรี	1	2.08
	อัสสัมชัญศึกษา	1	2.08

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. ตารางที่ 4 *แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย*

กลุ่ม	ระยะก่อนการทดลอง		ระยะหลังจากการทดลอง	
	M	*SD*	*M*	*SD*
กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ (*n*=17)	205.59	28.97	210.94	34.68
กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม (*n*=13)	205.77	28.95	253.15	23.04

กลุ่มควบคุม (*n*=18)	204.22	26.20	199.89	28.24

2. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)*

	Sum of Squares	*df*	Mean Square	*F*
Between Groups	23.71	2	11.86	.05
Within Group	35157.54	45	781.28	
Total	35181.25	47		

p>.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวด้วยการทดสอบสถิติ One-way ANOVA พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ (*M*=205.59, *SD*=28.97) กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม (*M*=205.77, *SD*=28.95) และกลุ่มควบคุม (*M*=204.22, *SD*=26.20) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (*F*(2,45)=.05, *p*>.05)

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test) พบว่า

ตารางที่ 6 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent t-test)*

ระยะการวิจัย	ค่าสถิติ		*t*	*p*
	M	*SD*		
ระยะก่อนการวิจัย	205.59	28.97	1.222	.239
ระยะหลังจากการวิจัย	210.94	34.68		

$p>.05$

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test) สรุปได้ว่าคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัย (M=205.59, SD=28.97) และหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ (M=210.94, SD=34.68) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(16)=1.22$, $p<.001$)

ตารางที่ 7 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent t-test)*

ระยะการวิจัย	ค่าสถิติ		*t*	*p*
	M	*SD*		
ระยะก่อนการวิจัย	205.77	28.95	5.899	.000
ระยะหลังจากการวิจัย	253.15	23.03		

***$p<.001$

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test) สรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัย ($M=205.77$, $SD=28.95$) และหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ($M=253.15$, $SD=23.03$) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t(12)=5.899$, $p<.001$)

ตารางที่ 8 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มควบคุม ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent t-test)*

ระยะการวิจัย	ค่าสถิติ		*t*	*P*
	M	*SD*		
ระยะก่อนการวิจัย	204.22	26.20	-.704	.491
ระยะหลังจากการวิจัย	199.89	28.24		

$p>.05$

จากตารางที่ 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มควบคุมด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test) สรุปได้ว่า คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัย (*M*=204.22, *SD*=26.20) และหลังการวิจัยของกลุ่มควบคุม (*M*=199.89, *SD*=28.24) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (*t*(17)=-.704, *p*>.05)

4. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม พบว่า

ตารางที่ 9 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)*

	Sum of Squares	*df*	Mean Square	*F*
Between Groups	22814.07	2	11407.03	13.105
Within Group	39168.41	45	870.41	
Total	61982.48	47		

****p*<.001

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการทดสอบสถิติ One-way ANOVA พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ (*M*=210.94, *SD*=34.68) กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม (*M*=253.15, *SD*=23.04) และกลุ่มควบคุม (*M*=199.89, *SD*=28.24) พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .001 ($F(2,45)=13.11$, $p<.01$) จากนั้นดำเนินการทดสอบรายคู่ (Multiple Camparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni ดังแสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 *แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni ของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง*

	กลุ่มทดลองด้วยการให้ข้อมูลด้านอาชีพ	กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ	กลุ่มควบคุม
กลุ่มทดลองด้วยการให้ข้อมูลด้านอาชีพ	-	42.21***	11.05
กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ	42.21***	-	53.26***
กลุ่มควบคุม	11.05***	53.26***	-

***$p<.001$

จากตารางที่ 9 และ 10 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในช่วงหลังจากการวิจัยค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ($M=253.15$, $SD=23.04$) สูงกว่ากลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ($M=210.94$, $SD=34.68$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001($F(2,45)=42.21$, $p<.001$) และค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ($M=253.15$, $SD=23.04$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($M=199.89$, $SD=28.24$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

($F(2,45)=53.26$, $p<.001$) แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ ($M=210.94$, $SD=34.68$) กับกลุ่มควบคุม ($M=199.89$, $SD=28.24$) นั้นไม่แตกต่างกัน ($F(2,45)=11.05$, $p>.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test)

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย(Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 คือ กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 บางส่วน คือ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test) ขณะที่กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) และก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 คือ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ และกลุ่มควบคุม

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเข้ารับโปรแกรมพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากผลการวิจัยสามารถอนุมานได้ว่า ผู้ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมการทดลองด้านการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ไม่มีความแตกต่างกันด้านคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ จึงจัดกลุ่มตัวอย่างเข้าการทดลองรูปแบบต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการทดลอง

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test)

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 บางส่วนซึ่งสรุปได้ว่ากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้านอาชีพแบบกลุ่ม มีคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการเข้าร่วมกลุ่มมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้านอาชีพแบบกลุ่ม แต่กลุ่มที่เข้าโปรแกรมการให้ข้อมูลด้านอาชีพนั้นไม่พบความแตกต่างระหว่างก่อนเข้าร่วมและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

สอดคล้องกับการวิจัยของ Germeijs และ Boeck (2001) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพในเด็กระดับมัธยมศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามาจากตัวแปรเกี่ยวกับการข้อมูลด้านอาชีพ (Information factor) การให้คุณค่าในอาชีพ (Valuation factor) และตัวแปรเกี่ยวกับผลลัพธ์จากการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น (Outcomes factor) ซึ่งรูปแบบการให้ข้อมูลจะแตกต่างจากการเข้ากลุ่มรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม คือ การเข้ากลุ่มรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มนั้นจะมีปัจจัยที่เอื้อในด้านข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Information factor) ด้านการตัดสินใจ (Valuation factor) และด้านการคาดหวังที่ได้รับ (Outcomes factor) แต่รูปแบบการให้ข้อมูลนั้นจะมีเพียงข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Information factor) เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้แล้วสาเหตุที่ส่งผลให้ผู้ที่มีข้อมูลด้านอาชีพแต่ว่าไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น สอดคล้องกับ Osipow (1999) ซึ่งได้กล่าวถึงสาเหตุเกี่ยวกับการที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ว่ามาจาก 3 ปัจจัย คือ 1.มีทางเลือกอย่างน้อยสองทางที่ไม่เกี่ยวข้องกันทำให้ไม่สามารถตัดสินใจได้ 2.ไม่มีอาชีพที่ตรงกับความต้องการทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ หรือ 3.มีทางเลือกสองรูปแบบหรือมากกว่าซึ่งตรงกับความต้องการของตนเองทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย(Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้านอาชีพแบบกลุ่ม มีคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่ารูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมใดๆ เลยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายเสกสรรค์ แก้วกัลยา (2545) ซึ่งทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มและการแนะแนวทางอาชีพแบบกลุ่มต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม

วัชรี ทรัพย์มี (2522) กล่าวถึงการนำการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่า รูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมาะกับวัยรุ่นเพราะเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ แสวงหาการยอมรับ และการสนับสนุนจากเพื่อนจะเปิดเผยตนเองกับเพื่อนในวัยเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ เมื่ออยู่ในกลุ่มวัยเดียวกันจะกล้าแสดงออกนำปัญหาต่างๆ มาอภิปราย และมักจะรับอิทธิพลความคิดจากกลุ่มวัยเดียวกันไปปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการกลุ่มยังเปรียบเสมือนการจำลองภาพลักษณ์ของตนเองกับสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความพึงพอใจสู่ตัวบุคคล (Super, 1981 อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528) ดังนั้นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มจึงเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วย

นอกจากนี้ จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการแนะแนวกลุ่มและการให้คำปรึกษาเชิงอาชีพแบบกลุ่มคือ ประโยชน์ของการการแนะแนวเป็นกลุ่มนั้น คือ มีการรู้การเข้าใจ มีการนำเสนอและการอภิปราย โดยผู้นำกลุ่มจะเป็นผู้ดำเนินการการแนะแนวเป็นกลุ่ม มีการนำเสนอหัวข้อหรือเนื้อหาที่สำคัญ และมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ส่วนการให้คำปรึกษาเป็น

กลุ่มนั้นจะเน้นการแก้ไข มีการประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยศูนย์กลางของกลุ่มจะอยู่ที่สมาชิก ภายในกลุ่มนั้นจะมีสถานการณ์ที่ถูกกำหนดขึ้นตามความจำเป็น และสมาชิกกลุ่มนั้นจะมีลักษณะของปัญหาคล้ายคลึงกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผลของการให้ข้อมูลด้านอาชีพและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมมติฐานในการวิจัย

4. กลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน
5. กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าคะแนนก่อนการวิจัย (Pre-test)
6. กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ทั้งเพศชายและหญิง จำนวนทั้งหมด 48 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 18 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ 13 คน และกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. **แบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ**

เป็นแบบประเมินตนเอง (Self–report) โดยจะให้ผู้ตอบเลือกว่าข้อความในแต่ละข้อนั้นตรงตามระดับความรู้สึกของตนเองมากเพียงใด ซึ่งเป็นแบบมาตร 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก, ค่อนข้างไม่เห็นด้วย, เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆกัน, ค่อนข้างเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างมาก โดยมาตรจะแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ด้านความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ ด้านการให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ และด้านการมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

4. **การให้ข้อมูลด้านอาชีพ**

4.1 สำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหากระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพในกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ

4.2 จัดทำเอกสารเกี่ยวกับคณะ/สาขา วิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในประเทศไทย และอาชีพต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดของงานและเงินเดือน

4.3 จัดทำการนำเสนอ Power Point เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและการทำงานของสาขาอาชีพ และจัดเตรียมกิจกรรมสำรวจตนเองเกี่ยวกับความสนใจทางอาชีพจำนวน 3 กิจกรรมได้แก่

3. กิจกรรม Say Hi เพื่อแนะนำตัวผู้ทำการวิจัยให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และทำความรู้จักกัน อีกทั้งเป็นการทำให้กลุ่มตัวอย่างมีเวลาที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้

4. กิจกรรมความรู้สึกที่ใช่ กับอะไรที่ชอบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับความสามารถ ความสนใจ และสิ่งที่ตนเองอยากทำในอนาคต เพื่อดูความสอดคล้องของตนเอง

3. กิจกรรม Explore your Idol เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้แนวคิดและวิธีการทำงานตลอดจนผลงานต่างๆ ของตัวแทนบุคคลที่ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพ ซึ่งกิจกรรมนี้มีที่มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ

3. **การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม**

แนวคิดพัฒนาการทางอาชีพของ Super กล่าวถึงพื้นฐานขององค์ประกอบที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองคือ อารมณ์และเหตุผล ในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาจึงจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสองสิ่งนี้เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง โดยมีกระบวนการที่สามารถเอื้อให้เกิดความเข้าใจในตนเองได้ผ่าน

- การให้ข้อมูลทางอาชีพ
- การสัมภาษณ์
- การแปลผลจากแบบสอบถาม

ซึ่งรูปแบบคำถามที่จะช่วยเป็นสื่อกลางและเอื้อต่อการเปิดเผยตนเองนั้นมีตัวอย่างดังนี้

1. บุคคลคิดว่าคนเองเป็นคนประเภทใด
2. บุคคลมีค่านิยมและความต้องการอย่างไร
3. บุคคลมีความสนใจและความถนัดด้านใด

วิธีการดำเนินการวิจัย

8. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ โปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และข้อมูลด้านอาชีพ
9. ประกาศรับสมัครกลุ่มตัวอย่างมาเข้าร่วมการทดลองที่ www.psycu.com และ www.dek-d.com
10. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มการทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มแบบตามสะดวก (Opportunity sample หรือ Convenience sample)
11. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการวิจัย (Pre-test) ในแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิคส์ ภายในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยกำหนด

12. ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆตามเงื่อนไขการจัดกระทำของแต่ละกลุ่มการทดลอง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

    - *กลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลด้านอาชีพ* ซึ่งได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพ พร้อมทั้งรับฟังการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอ Power Point ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคณะต่าง ๆในมหาวิทยาลัยและแนวทางการประกอบอาชีพเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง จากนั้นทำการทดสอบหลังการวิจัย (Post-test)

    - *กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม* เข้าร่วมการปรึกษาเชิงกลุ่มเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังการวิจัย (Post-test)

    - *กลุ่มควบคุม* ทำการทดสอบหลังการวิจัย (Post-test) จากนั้นได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะและอาชีพ พร้อมทั้งรับฟังการบรรยาย ประกอบกับการนำเสนอ Power Point ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยและแนวทางการประกอบอาชีพเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง

13. เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติที่ (*t*-test) ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของทั้ง 3 กลุ่มในการวิจัยนี้ และใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni ในการหาความแตกต่างรายคู่ระหว่างคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุม ก่อนการวิจัยและคะแนนหลังการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 คือกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มและกลุ่มควบคุมมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพก่อนการวิจัย (Pre-Test) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเข้ารับโปรแกรมพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ละกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ จึงจัดกลุ่มตัวอย่างเข้าการทดลองรูปแบบต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการทดลอง

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 บางส่วน คือ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test) ขณะที่กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) และก่อนการวิจัย (Pre-test) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่าก่อนการวิจัย (Pre-test) ซึ่งวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุม ด้วยค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (dependent *t*-test) พบว่า คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพในระยะก่อนการวิจัยและหลังการวิจัยของกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 คือ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ และกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพมีคะแนนแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัย (Post-test) มากกว่ากลุ่มทดลองอื่นและกลุ่มควบคุม ซึ่งวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองทั้งสองและกลุ่มควบคุม ด้วยค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่าคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการวิจัยของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพ กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มและกลุ่มควบคุมหลังการวิจัย ด้วยการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีของ Bonferroni พบว่า

คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มสูงกว่ากลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีความเป็นตัวแทนของประชากรเท่าที่ควร เนื่องจากได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการรับสมัครผ่านเว็บไซต์ทางอินเตอร์เน็ต ส่งผลให้มีข้อจำกัดด้านลักษณะประชากร ส่วนหนึ่ง คือ การมีอคติจากอาสาสมัคร (Volunteer Bias) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจเป็นผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาข้อมูลด้านอาชีพอยู่แล้ว ทำให้ไม่มีความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างมากนัก

2. แผนการเรียนและระดับการศึกษาที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างอาจให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันในรูปแบบการจัดกระทำกลุ่มตัวอย่างตามการศึกษาครั้งนี้

3. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเตรียมความพร้อมสำหรับความไม่แน่นอนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบตกลงเข้าร่วมการวิจัยในวันที่กำหนด แต่ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้จริง ทำให้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนน้อยกว่าที่ตั้งใจไว้จำนวนมาก ซึ่งอาจทำได้โดยการเตรียมกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่าที่ต้องการอย่างน้อย 2 เท่า

4. ควรพัฒนากิจกรรมของกลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมกิจกรรมและผู้ดำเนินกิจกรรมมากขึ้น เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ข้อมูลด้านอาชีพและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. กลุ่มทดลองด้วยรูปแบบการให้ข้อมูลด้านอาชีพควรจะมีการวัดประสิทธิผลในแต่ละกิจกรรมย่อยทันที เพื่อที่จะสรุปผลได้ชัดเจนว่า ผลการเปลี่ยนแปลงของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นมาจากกิจกรรมนั้นหรือไม่อย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวัดคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพหลัง จากดำเนินกิจกรรมทั้งหมด (ทั้งกิจกรรมการให้ข้อมูลด้านอาชีพและกิจกรรมการสำรวจตนเองเบื้องต้น) ทำให้ไม่สามารถระบุได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของคะแนนโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นมาจากกิจกรรมใด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว. (2536). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ต่อความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภรณ์ อารยะรังสฤษณ์. (ไม่ระบุ). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม*. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นวลศิริ เปาโลหิตย์. (2528). *พัฒนาการทางอาชีพ*. แผนกจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัชรี ทรัพย์มี. (2522). การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มในโรงเรียน. *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน*. กรุงเทพ: ไทยวัฒนาพานิช.

เสกสรรค์ แก้วกัลยา. (2545). *ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มและการแนะแนวทางอาชีพแบบกลุ่มต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อุณารัตน์ ธรรมิโกมินทร์. (2513). *การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนิสิตปีสุดท้ายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Betz, N. E. (1992). Counseling uses of career self-efficacy theory. *Career Development Quarterly, 41*, 22-27.

Betz, N. E., Hacckett, G. (1981). The relationship of career related self-efficacy expectation to perceived career options in college women and men. *Journal of Counseling Psychology, 28,* 399-410.

Callanan, G. A., & Greenhaus, J. H. (1990). The career indecision of managers and professionals: Development of a scale and test of the model. *Journal of vocational behavior, 37,* 79-103.

Creed, P. A., Patton, W., & Prideaux, L. (2007). Predicting change over time in career planning and career exploration for high school students. *Journal of adolescence, 30,* 377-392.

Dik, B. J. , Sargent, A. M., & Steger, M. F. (2008). Career development strivings: Assessing goal and motivation in career decision-making and planning. *Journal of career development, 35,* 23-41.

Earl, J., & Bright J. (2007). The relationship between career decision status and important work outcomes. *Journal of Vacational Behavior , 71*, 233-246.

Erikson, E. H. (1963). *Childhood and Society* (2nd ed.). New York: Norton.

Fitzgerald, L. F., & Crites, J. 0. (1980). Toward a career psychology of women: What do we know? What do we need to know?. *Journal of counseling psychology, 27,* 44-62.

Gati, I., Krausz, M., Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of Counseling Psychology, 43*, 510-526.

Germeijs, V., & Boeck, P. D., (2001). Career Indecision: Three factor from decision theory. *Journal of Vocational Behavior, 62*, 11-25.

Gibson, R. L. & Mitchell, M. H. (2006). Introduction to Career Counseling for the 21st Century. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Gianakos, I. (1999). Patterns of career choice and career decision-making self-efficacy. *Journal of vocational behavior*, *54*, 244-258.

Greenhaus, J. H., & Callanan, G. A. (1992). Employee career indecision. *Journal of vocational psychology*, *41*, 251-258.

Harren, V. A. (1979). A model of career decision making for college students. *Journal of Vocational Behavior, 14*, 119-133.

Hartman, B. W., Fuqua, D. R., & Blum, C. R. (1985). A path-analytic model of career indecision. *The Vocational Guidance Quarterly, 33*, 231-241.

Heppner, M. J., & Hendricks, F. (1995). A process and outcome study examining career indecision and indecisiveness. *Journal of Counseling and Development, 73*, 426-437.

Hilton, T. L. (1962). Career Decision-Making. *Journal of Counseling Psychology, 9*, 291-298.

Holland, J. L., & Holland, J. E. (1977). Vocational Indecision: More Evidence and Speculation. *Journal of Counseling Psychology*, 5, 404-414.

Janis, I. L. & Mann, L. (1977). *Decision Making: A Psychological Analysis of Conflict, Choice, and Commitment.* The Free Press, New York.

Jones, L. K. (1989). Measuring a Three-Dimensional Construct of Career Indecision Among College Students: A Revision of the Vocational Decision Scale-The Career Decision Profile. *Journal of Counseling Psychology, 36*, 477-486.

Jones, L. K., & Chenery, M. F. (1980). Multiple Subtypes Among Vocational Undecided College Student: A Model and Assessment Instrument. *Journal of Counseling Psychology, 27*, 469-477.

Kelly, K. R., & Lee, W. (2002). Mapping the domain of career decision problems. *Journal of vocational behavior, 61*, 302-326.

Kimes, H. G., & Troth, W. A. (1974). Relationship of trait anxiety to career decisiveness. *Journal of counseling psychology, 21*, 277-280.

Larson, L. M., & Heppner, P. P. (1985). The relationship of problem-solving appraisal to career decision and indecision. *Journal of Vocational Behavior, 26*, 55-65.

Lucus, M. S., & Epperson, D. L. (1990). Types of Vacational Undecidedness, A Replication and Refinemant. *Journal of Counseling Psychology*, 37, 382-388.

Osipow, S. H. (1999). Assessing Career Indecision. *Journal of Vocational Behavior, 55*, 147-154.

O'Hare, M. M., & Beutell, N. J. (1987). Sex differences in coping with career decision making. *Journal of Vocational Behavior, 31*, 174-181.

Sampson, J. P., Reardon, R. C., Peterson, G. W., & Lenz, J. G. (2004). *Career Counseling and Services: A Cognitive Information Processing Approach*. Ontario, Brooks/Cole.

Super, D. E. (1954). Career patterns as a basis for vocational counseling. *Journal of counseling psychology, 1*, 12-20.

Taylor, K. M., Betz, N. E. (1983). Applications of self- efficacy theory to the understanding and treatment of career indecision. *Journal of Vocational Behavior, 22*, 63-81.

Tiedeman, D. V. & O'Hara, R. P. (1963). *Career development: Choice and adjustment*. College Entrance Examination Board, New York.

ภาคผนวก ก

ตารางที่ 11 *ทิศทางของข้อกระทงในแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ*

ข้อ	ข้อความ	ทิศทาง	ด้านย่อย
1	ฉันตัดสินใจเลือกอาชีพได้แล้ว	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
2	ฉันรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	บวก	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
3	ฉันรู้ถึงความชอบและความถนัดของตนเอง	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
4	ฉันไม่ชอบตัดสินใจ	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
5	ฉันเชื่อว่าถ้าได้ทำอาชีพที่อยากทำ ฉันจะมีความสุขในชีวิต	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
6	ฉันมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจไม่เพียงพอ	ลบ	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
7	ฉันมุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายทางอาชีพของตนเอง	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
8	ฉันยอมรับการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	บวก	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
9	ฉันรู้ว่าตนเองมีทักษะที่เหมาะสมกับงานประเภทใด	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
10	ฉันรู้สึกไม่พร้อมที่จะเป็นคนตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
11	ฉันไม่สนใจว่าในอนาคตฉันจะต้องทำอาชีพอะไร	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
12	ฉันรู้จักอาชีพที่อยากทำน้อยเกินไป	ลบ	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
13	ฉันตัดสินใจได้ว่าฉันชอบทำงานในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใด	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
14	ฉันรู้สึกอึดอัดใจกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
15	ฉันรู้ว่าสิ่งใดที่ฉันสามารถทำได้ และทำไม่ได้	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
16	ฉันพยายามหลีกเลี่ยงหรือเบี่ยงเบนที่จะต้องตัดสินใจ	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
*17	ฉันไม่ได้คาดหวังว่าตนจะต้องทำงานหรือมีงานทำ	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
18	ฉันมีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างเพียงพอ	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
19	ฉันสามารถตัดตัวเลือกการประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเองได้	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
20	ฉันพอใจกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	บวก	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
21	ฉันยังไม่รู้ว่าฉันมีความสามารถในด้านใดบ้าง	ลบ	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
22	ฉันรู้สึกลำบากใจทุกครั้งที่ต้องเป็นคนตัดสินใจ	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
23	ฉันเชื่อว่างานที่ฉันทำจะส่งผลต่ออนาคตของฉัน	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
24	ฉันไม่รู้ว่าอาชีพที่สนใจมีสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร	ลบ	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
25	ฉันสามารถเรียงลำดับความชอบในอาชีพต่างๆแต่ละอาชีพได้	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อ	ข้อความ	ทิศทาง	ด้านย่อย
26	ไม่ว่าฉันจะเลือกอาชีพได้แล้วหรือไม่ ฉันก็สามารถพูดถึงได้โดยไม่ลำบากใจ	บวก	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
27	ฉันทราบดีถึงข้อจำกัดของตนเองในการประกอบอาชีพในอนาคต	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
28	ฉันลังเลกับการเลือกตัดสินใจของตนเอง	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
29	ฉันคิดถึงการเลือกอาชีพแล้ว	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
30	ฉันรู้ว่าสาขาที่เรียนสามารถประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
31	ฉันสามารถคาดการณ์ได้ว่าฉันจะประกอบอาชีพอะไรในอนาคต	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
32	ฉันรู้สึกวุ่นวายใจเมื่อถูกถามถึงเรื่องการเลือกอาชีพ	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
33	ฉันบอกไม่ได้ว่างานแบบใดที่จะทำให้ฉันมีความสุข	ลบ	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
34	ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจของคนรอบข้างดีกว่าการตัดสินใจของตนเองเสมอ	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
35	ฉันให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
36	ฉันไม่รู้ว่าอาชีพที่ต้องการมีผลตอบแทน รายได้ และสวัสดิการเป็นอย่างไร	ลบ	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
37	ฉันเลือกอาชีพที่ชอบแม้รู้ว่าอาชีพนั้นมีข้อจำกัดอย่างไร	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
38	การคิดถึงอาชีพในอนาคตไม่ทำให้ฉันเครียด	บวก	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
39	ฉันไม่รู้ว่าอาชีพไหนที่จะตอบสนองความต้องการของฉันได้	ลบ	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
40	ฉันสบายใจในการทำงานตามการตัดสินใจของผู้อื่นมากกว่าการตัดสินใจของตนเอง	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
41	ฉันให้ความสำคัญกับเลือกอาชีพเป็นอันดับแรกๆ	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
42	ฉันไม่แน่ใจว่าอาชีพที่ต้องการมีลักษณะงานอย่างไร	ลบ	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
43	ฉันรู้ว่าสิ่งใดบ้างส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	บวก	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
44	ฉันกลัวว่างานที่จะทำจะไม่ใช่งานที่เหมาะสม	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
45	เมื่อถามถึงเป้าหมายทางอาชีพ ฉันสามารถตอบได้	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
46	ฉันมักจะเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของตนเองตามข้อเสนอแนะของคนรอบข้าง	ลบ	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
47	ฉันไม่มีอาชีพที่สนใจเป็นพิเศษ ฉันจึงประกอบอาชีพอะไรก็ได้	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
48	ฉันรู้ว่าอาชีพที่ต้องการสามารถพัฒนาไปในทิศทางใดบ้าง	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
49	ฉันไม่สามารถเลือกอาชีพที่ฉันต้องการได้	ลบ	การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อ	ข้อความ	ทิศทาง	ด้านย่อย
50	ฉันกังวลใจกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
51	ฉันรู้จักตนเองว่าเป็นคนแบบไหน	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
52	ฉันกล้าเสี่ยงกับการตัดสินใจของตนเอง	บวก	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
*53	การประกอบอาชีพมีความจำเป็นต่อชีวิตของฉัน	บวก	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
54	ฉันรู้ความต้องการของตลาดแรงงานในอาชีพที่สนใจ	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
55	ฉันไม่แน่ใจว่าอาชีพใดเป็นอาชีพที่ฉันต้องการมากที่สุด	ลบ	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
56	หากฉันต้องตัดสินใจเลือกอาชีพตอนนี้ ฉันกลัวว่าจะเลือกผิดพลาด	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
57	ฉันทราบว่าตนเองมีบุคลิกภาพอย่างไร	บวก	ความชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง
58	ฉันแน่วแน่ ไม่หวั่นไหวกับคำวิจารณ์ของผู้อื่นเกี่ยวกับการตัดสินใจของฉันเอง	บวก	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
*59	ฉันไม่มีความจำเป็นต้องเลือกอาชีพใดเป็นพิเศษ	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
60	ฉันได้ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการ	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
61	ฉันรู้สึกลังเลใจเมื่อคิดถึงการตัดสินใจเลือกอาชีพ	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
62	ฉันชอบตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นช่วยตัดสินใจ	บวก	การมีบุคลิกภาพแบบไม่ตัดสินใจ
*63	แม้จะมีข้อมูลเรื่องอาชีพพร้อมแต่ฉันก็คิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
64	ฉันรู้ว่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจได้อย่างไร	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
65	ฉันกังวลเกี่ยวกับอาชีพหลังเรียนจบ	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
66	ฉันไม่มีความจำเป็นที่จะคิดถึงชีวิตการทำงาน	ลบ	การให้ความสำคัญกับการเลือกอาชีพ
67	ฉันรู้ว่าอาชีพที่ต้องการต้องใช้ทักษะอะไรบ้าง	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
68	ฉันไม่มั่นใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของฉัน	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
69	ฉันรู้ว่าต้องเลือกเรียนสาขาวิชาใดเพื่อประกอบอาชีพที่ต้องการ	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
70	ฉันไม่มั่นใจว่าฉันจะมีความสุขกับอาชีพที่เลือก	ลบ	ความรู้สึกสบายใจต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
71	ฉันรู้ว่าอาชีพที่ต้องการต้องมีความสามารถด้านใดบ้าง	บวก	การมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

*หมายเหตุ ข้อที่มีเครื่องหมาย * หมายถึงข้อที่ไม่ผ่านขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ*

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำของข้อกระทง ความสัมพันธ์ของข้อกระทงกับคะแนนของข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด และน้ำหนักองค์ประกอบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดโปรไฟล์การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ข้อกระทงที่	การวิเคราะห์ข้อกระทง (กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ)						*t*	*p* (หนึ่งหาง)	CITC ครั้งที่				น้ำหนักองค์ประกอบ	ข้อที่ผ่าน
	กลุ่มสูง			กลุ่มต่ำ										
	n	*M*	*SD*	*n*	*M*	*SD*			1	2	3	4		
1	54	4.07	0.93	56	2.64	0.90	8.20***	0.000	0.62	0.62	0.62	0.63	0.71	/
2	54	4.22	0.69	56	2.71	1.00	9.20***	0.000	0.60	0.60	0.60	0.61	0.72	/
3	54	4.15	0.63	56	2.95	0.84	8.52***	0.000	0.56	0.57	0.57	0.57	0.65	/
4	54	3.67	1.01	56	2.61	0.91	5.78***	0.000	0.39	0.39	0.39	0.40	0.73	/
5	54	4.76	0.51	55	4.27	0.78	3.86***	0.000	0.26	0.26	0.25	0.26	0.70	/
6	54	3.33	0.95	56	2.54	0.87	4.58***	0.000	0.33	0.32	0.32	0.32	0.72	/
7	54	4.48	0.61	56	3.41	0.71	8.53***	0.000	0.56	0.56	0.56	0.56	0.60	/
8	54	4.56	0.63	56	3.52	0.81	7.50***	0.000	0.54	0.54	0.54	0.55	0.67	/
9	54	4.11	0.72	55	2.84	1.00	7.68***	0.000	0.58	0.59	0.59	0.60	0.67	/
10	54	3.61	1.00	56	2.68	0.92	5.11***	0.000	0.45	0.45	0.45	0.44	0.68	/
11	54	4.56	0.74	56	3.75	1.03	4.71***	0.000	0.24	0.23	0.23	0.23	0.66	/
12	54	3.83	0.89	56	2.61	0.80	7.62***	0.000	0.48	0.49	0.49	0.49	0.68	/
13	54	4.35	0.78	56	2.91	0.79	9.61***	0.000	0.69	0.69	0.69	0.70	0.77	/
14	53	4.30	0.72	56	2.39	0.95	11.87***	0.000	0.67	0.67	0.68	0.68	0.65	/
15	54	3.87	0.89	56	3.38	0.87	2.96**	0.002	0.18	0.18	0.19	0.18	0.68	/
16	54	3.74	0.85	56	2.84	0.95	5.24***	0.000	0.40	0.40	0.40	0.40	0.71	/
17	53	4.38	0.81	56	3.93	1.14	2.37**	0.010	0.13	0.13	0.12	-	-	-
18	54	3.57	0.88	55	2.55	0.90	6.03***	0.000	0.45	0.45	0.46	0.45	0.66	/
19	54	4.24	0.78	55	3.35	1.06	5.05***	0.000	0.40	0.40	0.40	0.40	0.68	/
20	54	4.48	0.64	56	3.25	0.79	9.00***	0.000	0.62	0.62	0.63	0.63	0.75	/
21	54	3.98	0.90	55	2.45	0.98	8.48***	0.000	0.58	0.59	0.59	0.59	0.68	/
22	54	3.61	0.90	55	2.45	0.84	6.96***	0.000	0.54	0.54	0.54	0.52	0.72	/

ข้อกระทงที่	การวิเคราะห์ข้อกระทง (กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ)						*t*	*p* (หนึ่งหาง)	CITC ครั้งที่				น้ำหนักองค์ประกอบ	ข้อที่ผ่าน
	กลุ่มสูง			กลุ่มต่ำ										
	n	*M*	*SD*	*n*	*M*	*SD*			1	2	3	4		
23	54	4.46	0.69	56	4.09	0.88	2.48**	0.008	0.18	0.18	0.18	0.18	0.69	/
24	54	3.61	1.00	56	2.48	0.95	6.07***	0.000	0.49	0.48	0.48	0.48	0.66	/
25	54	4.13	0.75	56	2.84	0.89	8.19***	0.000	0.48	0.48	0.48	0.49	0.53	/
26	54	3.89	0.90	56	3.20	1.00	3.82***	0.000	0.31	0.31	0.30	0.31	0.66	/
27	53	3.98	0.91	56	3.04	0.85	5.60***	0.000	0.42	0.42	0.42	0.43	0.70	/
28	54	3.61	1.14	56	2.05	0.82	8.21***	0.000	0.64	0.64	0.64	0.64	0.68	/
29	54	4.57	0.69	56	3.45	0.99	6.96***	0.000	0.43	0.43	0.43	0.43	0.65	/
30	54	4.43	0.72	56	3.27	0.86	7.67***	0.000	0.53	0.53	0.53	0.51	0.62	/
31	54	4.26	0.83	56	2.88	0.90	8.41***	0.000	0.55	0.55	0.55	0.55	0.68	/
32	54	3.83	1.08	56	2.46	1.08	6.66***	0.000	0.46	0.47	0.46	0.46	0.72	/
33	54	4.09	0.92	56	2.27	1.00	9.98***	0.000	0.63	0.63	0.63	0.63	0.65	/
34	53	4.17	0.98	56	2.84	1.13	6.58***	0.000	0.47	0.46	0.46	0.45	0.70	/
35	54	4.52	0.69	56	3.95	0.88	3.77***	0.000	0.30	0.30	0.30	0.30	0.56	/
36	52	3.42	1.07	56	2.52	0.93	4.66***	0.000	0.36	0.36	0.36	0.36	0.67	/
37	54	4.22	0.72	56	3.20	0.80	7.09***	0.000	0.48	0.47	0.48	0.47	0.61	/
38	54	3.54	1.11	56	2.45	1.11	5.15***	0.000	0.45	0.46	0.46	0.45	0.60	/
39	54	3.83	1.02	56	2.14	0.80	9.65***	0.000	0.60	0.60	0.60	0.61	0.68	/
40	54	4.06	1.00	56	2.86	0.86	6.75***	0.000	0.42	0.42	0.41	0.42	0.63	/
41	54	4.00	0.78	56	3.34	0.92	4.07***	0.000	0.28	0.28	0.28	0.29	0.59	/
42	54	3.85	1.00	56	2.43	0.85	8.06***	0.000	0.61	0.61	0.60	0.61	0.61	/
43	54	3.87	0.85	56	3.30	0.83	3.54***	0.001	0.32	0.32	0.32	0.31	0.65	/
44	54	3.41	1.27	56	2.16	0.87	6.00***	0.000	0.50	0.51	0.51	0.52	0.62	/
45	54	4.28	0.71	56	2.61	0.85	11.22***	0.000	0.68	0.69	0.69	0.69	0.69	/
46	54	3.80	0.94	56	2.59	0.80	7.23***	0.000	0.51	0.50	0.50	0.51	0.56	/
47	54	4.54	0.67	56	3.21	0.89	8.86***	0.000	0.48	0.47	0.47	0.47	0.62	/

ข้อกระทงที่	การวิเคราะห์ข้อกระทง (กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ)						*t*	*p* (หนึ่งหาง)	CITC ครั้งที่				น้ำหนักองค์ประกอบ	ข้อที่ผ่าน
	กลุ่มสูง			กลุ่มต่ำ										
	n	*M*	*SD*	*n*	*M*	*SD*			1	2	3	4		
48	53	4.11	0.78	56	2.98	0.84	7.28***	0.000	0.55	0.56	0.56	0.56	0.60	/
49	54	4.50	0.72	56	2.95	0.86	10.24***	0.000	0.64	0.63	0.63	0.63	0.69	/
50	54	3.83	1.08	56	2.14	0.84	9.15***	0.000	0.65	0.65	0.65	0.66	0.72	/
51	54	4.20	0.71	56	3.21	0.85	6.65***	0.000	0.52	0.52	0.53	0.52	0.72	/
52	54	4.15	0.81	56	3.18	0.79	6.36***	0.000	0.49	0.49	0.49	0.50	0.62	/
53	53	4.42	0.80	56	3.96	0.83	2.89**	0.003	0.14	0.14	0.14	0.12	-	-
54	54	3.59	0.98	56	2.95	0.80	3.79***	0.000	0.33	0.33	0.33	0.32	0.66	/
55	54	3.94	1.05	56	2.23	0.95	8.94***	0.000	0.55	0.55	0.55	0.56	0.70	/
56	54	3.57	1.19	56	1.80	0.80	9.13***	0.000	0.59	0.59	0.59	0.60	0.75	/
57	54	4.04	0.75	56	3.16	0.85	5.74***	0.000	0.49	0.49	0.49	0.50	0.70	/
58	54	3.93	0.95	56	2.70	0.89	7.00***	0.000	0.53	0.53	0.53	0.54	0.71	/
59	54	3.91	1.07	56	3.39	0.82	2.82**	0.003	0.11	-	-	-	-	-
60	54	4.24	0.70	56	3.02	0.98	7.55***	0.000	0.55	0.55	0.55	0.55	0.65	/
61	54	3.56	1.02	56	2.09	0.88	8.05***	0.000	0.62	0.63	0.63	0.64	0.70	/
62	54	3.81	0.93	56	2.89	0.97	5.09***	0.000	0.38	0.38	0.38	0.39	0.60	/
63	54	4.02	0.98	56	3.36	0.96	3.57***	0.001	0.11	0.10	-	-	-	-
64	54	4.20	0.76	56	3.02	0.82	7.85***	0.000	0.50	0.49	0.49	0.50	0.64	/
65	54	3.17	1.21	55	1.78	0.71	7.27***	0.000	0.58	0.58	0.58	0.58	0.65	/
66	54	4.44	0.72	56	3.70	1.25	3.87***	0.000	0.17	0.17	0.16	0.15	0.68	/
67	54	4.24	0.75	56	3.02	0.80	8.28***	0.000	0.59	0.60	0.59	0.60	0.64	/
68	53	3.83	1.11	55	2.07	0.72	9.77***	0.000	0.67	0.67	0.67	0.67	0.67	/
69	54	4.37	0.68	56	3.11	0.95	8.05***	0.000	0.54	0.54	0.54	0.55	0.64	/
70	54	3.80	1.19	56	2.05	0.82	8.93***	0.000	0.48	0.48	0.48	0.48	0.65	/
71	54	4.37	0.73	56	3.16	0.85	7.98***	0.000	0.57	0.58	0.58	0.58	0.67	/
								α =	.96	.96	.96	.96		

หมายเหตุ ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน; ค่า r วิกฤต (176, .05, หนึ่งหาง) ≈ .125; CITC ครั้งที่ 1 คือค่าสหสัมพันธ์ของข้อกระทงนั้นๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ 71 ข้อกระทง; CITC ครั้งที่ 2 คือค่าสหสัมพันธ์ของข้อกระทงนั้นๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ 70 ข้อกระทง; CITC ครั้งที่ 3 คือค่าสหสัมพันธ์ของข้อกระทงนั้นๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ 69 ข้อกระทง; CITC ครั้งที่ 3 คือค่าสหสัมพันธ์ของข้อกระทงนั้นๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ 68 ข้อกระทง; CITC ครั้งที่ 4 คือค่าสหสัมพันธ์ของข้อกระทงนั้นๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ 67 ข้อกระทง

*$p < .05$, หนึ่งหาง. **$p < .01$, หนึ่งหาง. ***$p < .001$, หนึ่งหาง.

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการสัมภาษณ์ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ

เพศหญิง อายุ 16 ปี ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตปทุมวัน แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

คิดว่าอะไรบ้างที่เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกคณะและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ความชอบ
- ผู้ปกครอง
- ความสามารถ
- รายได้

สิ่งที่อยากได้จากการแนะแนว

- การคัดไปค่ายในแต่ละคณะนั้นอยากให้เด็กที่สนใจได้มีโอกาสเข้าร่วมในค่าย ไม่ใช่คัดจากการเขียนเรียงความ ทำให้เด็กบางคนที่อยากเข้าคณะนั้นจริง ๆแต่ไม่ผ่านการสอบเรียงความนั้นพลาดโอกาสที่จะเข้าไปรับความรู้ต่าง ๆ
- อยากให้ค่ายนั้นจัดวันละคณะไปเลยเพื่อที่จะได้รับความรู้อย่างเต็มที่และทั่วทุกคณะ
- อยากรู้รายละเอียดว่าแต่ละปีนั้นเรียนอะไรบ้าง
- จบมามีอาชีพอะไรบ้าง
- ก่อนเข้าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร เช่น ไปเรียนพิเศษเพิ่มที่ไหน
- คิดว่าเป็นสื่อวีดิโอนั้นใช้ไม่ค่อยได้ผลเพราะเวลาสงสัยก็ถามอะไรไม่ได้

<u>เพศหญิง อายุ 15 ปี ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีวิทยาศาสตร์ แผนการเรียน ภาษาอังกฤษ – ภาษาฝรั่งเศส</u>

คิดว่าอะไรบ้างที่เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกคณะและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- เพื่อน ช่วยแนะนำข้อมูล
- คนในครอบครัว
- รายได้
- Idol

สิ่งที่อยากได้จากการแนะแนว

- ให้มีการให้ความรู้ในหลาย ๆคณะ และหลาย ๆอาชีพมารวมกัน เพื่อที่ว่าเมื่อเด็กสนใจคณะใดก็จะได้เข้าไปสอบถามได้เลย

<u>เพศชาย อายุ 16 ปี ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชวินิต แผนการเรียน วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์</u>

คิดว่าอะไรบ้างที่เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกคณะและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ดูว่าตนเองถนัดด้านไหน
- เพื่อน เลือกตามเพื่อน
- ครูแนะแนว

สิ่งที่อยากได้จากการแนะแนว

- ข้อมูลว่าแต่ละคณะมีอะไรบ้าง แล้วแต่ที่คณะจะจัด

<u>เพศชาย อายุ 15 – 16 ปี ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวนกุหลาบ แผนการเรียน วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์</u>

คิดว่าอะไรบ้างที่เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกคณะและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ครูแนะแนว
- ความน่าจะเป็นที่จบมาแล้วจะมีงานทำ
- สังคมของการทำงาน
- ความต้องการของตนเอง
- เงินเดือน
- ความมั่นคงทางอาชีพ

สิ่งที่อยากได้จากการแนะแนว

- ตัวอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น
- ลองได้สัมผัสประสบการณ์ของอาชีพนั้น
- มีคณะอะไรบ้าง อยากได้รายละเอียดแบบเจาะลึก ไม่ใช่เฉพาะคณะที่ดัง ๆ อยากได้ทุกคณะ

ภาคผนวก ง

กิจกรรมของการกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ

ช่วงที่ 1 : วันที่ 1 เวลา 9.00-12.00 น.

กิจกรรม

- แนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมทั้งหมด

- แนะนำตัวเอง และเล่นเกมจำชื่อ

วัตถุประสงค์

- ปูพื้นฐานความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างประเด็นให้กลุ่มตัวอย่างได้คิดพิจารณาก่อนแยกกลุ่มย่อย

- เชื่อมสัมพันธ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน เกิดความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานตื่นตัวก่อนเข้ากลุ่มย่อย

ช่วงที่ 2 : วันที่ 1 เวลา 13.00-16.00 น.

กิจกรรมกลุ่มย่อย

- Visualizing Your Career ซึ่งเป็นการบอกรูปแบบการทำงาน สิ่งแวดล้อม ลักษณะงาน ความหวังในชีวิต โดยเขียนลงกระดาษ

- อาชีพที่ต้องการ (ให้การบ้านไปค้นหาสิ่งที่ตนสนใจ) เริ่มจากให้เพื่อนๆที่ฟังกิจกรรม visualzing แล้วช่วยกันบอกว่ามีอาชีพอะไรที่เหมาะสมกับเจ้าตัวบ้าง เขียนลงประดาษ แล้วให้เจ้าของกระดาษเลือกอาชีพที่ต้องการทำมา 5 อาชีพ แล้วนำกลับไปหาข้อมูลเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้มีเวลาค้นหาตนเอง พิจารณาถึงสิ่งที่ตนเองชอบและสนใจ แล้วนำมาพิจารณาอาชีพที่สอดคล้องเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

- เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสไปหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจหรืออยากทำ

ช่วงที่ 3 : วันที่ 2 เวลา 9.00-12.00 น.

กิจกรรมกลุ่มย่อย

- อุปสรรคทางอาชีพ

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทบทวนความรู้สึกต่อการเลือกเส้นทางอาชีพของตนเองว่าทำได้มากน้อยแค่ไหน อะไรจะเป็นอุปสรรค มีวิธีการแก้ไขอย่างไร ให้สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ให้กำลังใจกันและกัน

ช่วงที่ 4 : วันที่ 2 เวลา 13.00-15.00 น.

กิจกรรมกลุ่มย่อย

- เป้าหมายของทางเดินชีวิต (เขียนเส้นทางชีวิตที่มีเป้าหมายคืออาชีพที่ตนเองเลือก)

วัตถุประสงค์

- ให้กลุ่มตัวอย่างได้ตั้งเป้าหมายทางอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม แล้วร่วมกันคิดวิธีการและวางแผนเพื่อเดินไปสู่เป้าหมายของตนเองนั้นได้อย่างมั่นใจ

ช่วงที่ 5 : วันที่ 2 เวลา 15.00-16.00 น.

กิจกรรมรวม

- กล่าวสรุปการค้นหาตนเอง หาอาชีพ/เป้าหมายของตนเอง พร้อมปิดท้ายว่า หากได้ทำในสิ่งที่รักนั้นย่อมเป็นสิ่งดี แต่หากว่าไม่สามารถทำให้สิ่งที่รักได้ก็ขอให้ทุ่มเท รักในสิ่งที่จะทำ "ทำในสิ่งที่รัก รักในสิ่งที่ทำ"

วัตถุประสงค์

- สรุปกลุ่ม โดยสรุปสาระที่พูดคุยกันทั้ง 2 วัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สึกต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อคิดแก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์